

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 8. maj 1959

Štev. 19 (886)

Zakaj bomo volili Socialistično stranko?

Vzroki, da smo se z ozirom na volitve odločili za podporo socialistične stranke, nikakor niso narodnostni.

Zato s to našo odločitvijo nikakor ni rečeno, da se morda strinjamo s stališčem socialistov do naših narodnostnih vprašanj in priznavamo njihovo narodnostno politiko. Niti ne priznavamo s tem njihove nenačelne in nesocialistične politike v številnih drugih vprašanjih.

Vzroki za to našo odločitvijo so v spoznanju, da gre pri teh volitvah za vprašanje, ali bo v bodoče ÖVP dosegla absolutno večino in bo s tem avstrijska politika krenila na poznano pot meščanske diktature, ali pa bo ta razvoj preprečen z okrepitevijo socialistične stranke. Kdor namreč vestno opazuje razvoj v zahodni Evropi, ne sme prezreti aktivizacije desničarskih elementov, ki vsepovsod kakor v Franciji, Italiji in Nemčiji stremijo po samovladi in izločitvi odvisnih delovnih množic od javnega življenja. Nič drugačen ni cilj desničarskih strank v Avstriji in — da sploh ne govorimo o FPÖ — zlasti volilna propaganda ÖVP na Koroškem jasno kaže ta njen odkriti cilj. V tem njenem stremjenju sega po parolah štirideset let nazaj in ponovno poskuša z zlorabo nacionalnih resentimentov zavesti tudi delovne množice proti nam koroškim Slovencem, ki se nečemo odpovedati materini govorici in izročilom svojih očetov. Prav v tem se vidi vsa zlaganost ÖVP-jevske politike, ki po eni strani za ohranitev kmeta zagovarja potrebo zakoreninjenosti in zvestobe do domačih izročil, na drugi strani pa hoče našemu človeku odvzeti ravno te vrednote s podedovanim jezikom vred. Nič pa tudi ne dokazuje bolj povezanost manjšinskega vprašanja z vprašanjem demokracije in človeka sploh, kakor ta zlagana diskriminacijska politika ÖVP proti koroškim Slovencem in delovnemu človeku na sploh.

Borba proti tej nevarnosti je mogoča samo v najtesnejši povezanosti s širokimi avstrijskimi delovnimi množicami in nič bi ne bilo v tej borbi bolj nevarno kot pasivnost, to je neudeležba pri volitvah ali pa neveljavna volitev, kakor jo propagirajo nekateri in kakršno bi pri nas radi videli prav nemški nacionalisti, kakor je to razvidno iz komentarjev „Kleine Zeitung“ in „Salzburger Nachrichten“ k naši odločitvi, da podpremo socialiste. Tako pasivno zadržanje ne bi bilo samo v korist reakcij, marveč bi nas ločilo tudi od avstrijskih demokratičnih množic, ki ne bi mogle razumeti naše pasivnosti v tako odločilni borbi. To odločitev našega gibanja od avstrijskih demokratičnih množic pa bi želeli nemški šovinisti, da bi še nadalje lahko zlorabljali tudi delovnega človeka s trazami o nevarnosti za „nedeljeno“ Koroško in za „slovenizacijo“ južne Koroške itd. proti nam. Danes pa naša domovina ni v

nevarnosti zaradi nas in naših upravičenih zahtev, pač pa je v nezavidljivi situaciji zaradi ekstremne, nacionalistične ÖVP-politike do vseh svojih nemških sosedov. Danes namreč ne gre za spreminjanje meja, pač pa gre za njihovo zabrisanje, to je proti zabarikadiranju meja, kakor bi jih rada zabarikadirala za vse večne čase ÖVP. Danes

Občni zbor Zveze koroških partizanov

Tudi naša borba za krepitev demokratične Avstrije!

Zveza koroških partizanov je imela 2. maja v Celovcu svoj redni letni občni zbor, ki se ga je udeležilo lepo število njenih članov. Letošnji občni zbor je bil v znamenju odločne borbe koroških Slovencev za narodnostne pravice, ki jih jamči člen 7 državne pogodbe, in v znamenju borbe partizanskih invalidov za dosego istih ugodnosti, ki jih uživajo drugi vojni invalidi in zlasti protifašistični barci v naši državi. Znano namreč je, da partizanski invalidi še vedno nimajo priznanih invalidskih pravic, čeprav so bili prav partizani tisti, ki so se z orožjem v roki uprli proti nacizmu in se s tem aktivno borili za zopetno vzpostavitev demokratične Avstrije.

Glavni referat na občnem zboru je imel predsednik ZKP Karl Prušnik - Gašper, ki je med drugim naglasil: „Če ugotovljamo, da smo ohranili v naši zvezi načela protifašistične borbe, potem moramo od vsega početka poudariti, da je to pri nas na Koroškem tudi zgodovinska potreba. Če se borimo proti nacistični in fašistični ideologiji s tem, ko populariziramo protifašistično borbo koroškega ljudstva med vojno, s tem ko zbiramo zgodovinsko gradivo NOB, ko se borimo za dosego pravic, da bi postavili žrtvam nacističnega terorja na javnih prostorih spomenike in nagrobne kamne, ko odkrivamo spominske plošče na hišah, ki so dale krvne žrtve za zmago nad nemškim fašizmom, se obenem borimo tudi za ohranitev in okrepitev demokracije v Avstriji. V tem je naša borba, naše organizacijsko prizadevanje še tem večjega pomena in važno še toliko bolj, ker je demokracija pri nas produkt ogromnih človeških žrtev, katere so dali svobodoljubni narodi tekom vojne proti fašizmu in katerim smo stali koroški Slovenci zvesti ob strani ter dali razmeroma največ krvi za zmago nad nemškim fašizmom...“

Govornik je tudi naglasil, da ZKP budno spremlja vse dogodke v zvezi z reševanjem člena 7 državne pogodbe ter poudaril, da koroški Slovenci nikdar ne bomo priznali zakonov, ki nam jih vsiljujejo in ki so v popolnem nasprotju z besedo in duhom člena 7 in sklenjeni brez upoštevanja želja manj-

svet lahko vidi, da nismo mi proti politiki mirnega sožitja z narodi-sosedi, pač pa je to ÖVP, in nismo mi niti ni sosedna Jugoslavija za železno zaveso, pač pa je za njo — kakor je razvidno iz njenega značilnega plakata s kleščami — ÖVP, ki se dosledno bori proti sporazumu o maloobmejnem prometu in še celo proti njegovi razširitvi;

šine. Dejal je, da so pri reševanju manjšinskih vprašanj soodločale sile, ki so močno prežete z duhom preteklega časa. „Prav koroški Slovenci“, je govornik naglasil, „močno občutimo ta nacionalistični duh, ko nam jemljejo že priborjene pravice žolanja naše mladine v materinem jeziku. Tudi to je odraz stare velikonemške miselnosti in nima z demokracijo nič skupnega, če jemlje veliki in močnejši malemu in šibkemu njegove osnovne človečanske pravice.“

ZKP si bo tudi v bodoče prizadevala, da bodo avstrijske oblasti končno priznale tudi partizanskim invalidom vse pravice, ki grejo protifašističnim borcem, borcem za demokracijo in obstoj Avstrije. V naši borbi pa moramo predvsem zaupati v naše lastno ljudstvo, to zaupanje nam je že v pretekli dobi vplivalo brezmejno zaupanje v lastne sile in lastno moč, to zaupanje mora tudi danes biti porok za zmago v naših prizadevanjih za narodnostne in socialne pravice.

Glede bližnjih volitev je predsednik ZKP dejal, da bodo partizani volili demokratične sile v državi, ki so najbolj številno združene v socialistični stranki — SPÖ. Pri tem, je poudaril, da ne smemo imeti pred očmi zgolj zadnje dogodke, ki so nas Slovence globoko razočarali, pač pa moramo upoštevati dejstvo, da je treba podpreti demokratične sile v državi, ki stremijo k izboljšanju splošnega položaja delovnega človeka in zagovarjajo demokratični razvoj.

Podobna stališča so zavzemali tudi številni diskutanti, ki so se oglasili, da bi širši publiki povedali svoje mnenje k perečim vprašanjem, ki tarejo koroške Slovence, ki se morajo še danes kljub ogromnim žrtvam še vedno boriti za pravice, zajamčene po mednarodni pogodbi.

Proslave letošnjega 1. maja

DRUGOD PO SVETU ...

Za mednarodni praznik dela so bile tudi letos po vsem svetu številne prireditve, proslave, povelje in veselice, pri katerih so sodelovali nešteti milijoni delovnih ljudi ter manifestirali za bratstvo med narodi, za prijateljstvo med državami. Prvomajske prireditve azijskih in afriških narodov so dajale poudarka borbi za osvoboditev izpod tujege gospostva, kakor so bili isti cilji poudarjeni tudi v proglaših raznih voditeljev v tem delu sveta. V državah vzhodnega bloka so ob prvem maju priredili tradicionalne parade, na katerih so oborožene sile in delovni ljudje „družno manifestirali za mir“. Največja parada je bila na moskovskem Rdečem trgu, ki je potekala „v znaku zmag sovjetskih narodov pri graditvi komunizma“. Britanski laburisti so se v svojem prvomajskem razglasu zavzemali predvsem za brezatomsko cono v srednji Evropi ter za razorožitev v svetu.

V Jugoslaviji so letošnje prvomajske proslave potekale v znamenju 40-letnice KPJ. Po vsej državi so imeli nešteto mitingov, slavnostnih akademij ter kulturnih in športnih prireditev. Sredi Beograda so ob tej priložnosti odprli razstavo fotografij o prosla-

nismo mi za gospodarsko in vsesplošno zaostalost južne Koroške, pač pa so jo povzročile s svojo diskriminacijsko politiko šovinistične sile, ki jih od nekdaj zbirajo okoli sebe meščanske stranke in ni slučaj, da danes najdemo v ÖVP skoraj vse poznane nasprotnike koroških Slovencev od Stejnacherja preko raznih krivcev izselitve do najnovejših hujskačev proti našim pravicam.

Ob teh „krščanskih“ možeh in takih „krščanskih“ načelih nas tudi nobena resnično krščanska vest ne more obvezati, kaj šele prepričati, da bi morda iz verskih vidikov dali glas ÖVP.

To so vzroki, zaradi katerih smo se odločili za stranko avstrijskega delovnega človeka in njeno podporo pri volitvah. Pri tem nikakor ne spregledamo številnih hib in slabosti, ki jih najdemo v programu SPÖ, pa tudi ne napak, ki jih je zlasti v našem vprašanju v zadnjem času napravilo njeno vodstvo, in v ničemer ne odstopamo od naših zakonitih pravic. Nasprotno pa smo prepričani, da gre v nedeljo pri odločitvi, ali bo zmagala združena reakcija ali pa bo prišlo do močne okrepitev demokratičnih sil in s tem demokracije, hkrati tudi za več ali manj demokratično reševanje kljub sprejetim zakonom še vedno nerešenega narodnostnega vprašanja.

Preostane vprašanje, zakaj se nismo odločili za drugo napredno stranko. Naj bo jasno povedano: iz istih vzrokov, zaradi katerih se je sama oddaljila od avstrijskih delavskih množic, pri katerih je zapravila svoje zaupanje. Zaupanje — enkrat zapravljeno — pa je težko ponovno pridobiti! Brez dvoma ne zadostujejo le lepe besede, če jim ni moč dati tudi življenja! V ostalem pa se popolnoma strinjamo z njeno lastno oceno: „Zveze demokratičnih socialistov“, o kateri piše: „Vsak glas za Truppeja je izgubljen, le-ta ni glas za opozicijo, marveč v resnici slabi opozicijo. Upravičeno se ÖVP veseli nesmiselne odločitve Truppeja, da bo sodeloval pri državnoborskih volitvah. Cesar pa se veseli ÖVP, to gotovo ne more biti v interesu delavstva.“ Prav isto pa velja v danih avstrijskih razmerah tudi za KPÖ!

Sovražnik je samo na desni in njemu mora veljati strnjena borba vseh naprednih sil!

Zato bomo v nedeljo vsi koroški Slovenci glasovali za

listo 2 — Socialistično stranko Avstrije!

SPÖ

zahteva zaščito in gospodarsko krepitev srednjega in malega kmeta
zahteva enakopravnost in gospodarsko neodvisnost delavca
zahteva neodvisnost uprave od zakonodaje in pravosodja
zahteva žolanje in pospeševanje nadarjene mladine tudi ubožnih slojev
zahteva moderno družinsko politiko
zahteva popolno enakopravnost žene doma, v družbi in poklicu
zahteva gospodarsko varnost in neodvisnost male obrti
zahteva izboljšanje položaja upokoencev in rentnikov

Naše glasove bomo zato dali SPÖ!

Pri nedeljskih volitvah gre za važno odločitev

Če bi koroški Slovenci presojali stranke na nedeljskih volitvah zgolj iz narodnostnih vidikov in po njihovem zadržanju pri reševanju člena 7 državne pogodbe, potem ne bi mogli dati nobeni stranki svojih glasov. V FPÖ in v ÖVP so največji hujskači proti nam in proti našim prizadevanjem za dosego naših najosnovnejših pravic, ki jih zagotavlja člen 7 državne pogodbe. SPÖ je v odločilnem času, ko je šlo za obstoj ali odpravo dvojezične šole ter za pravično rešitev manjšinskega vprašanja, odstopila od svojih demokratičnih načel ter je kapitulirala pred nepomirljivimi šovinističnimi hujskači. KPÖ je sicer na zadnjem zasedanju parlamenta govorila pozitivno o naših zahtevah, vendar njeno zadržanje v preteklosti ravno v našem vprašanju ni bilo vedno dosledno in je le prečesto zastopala zgolj sebične interese.

Nedeljske volitve pa ne bodo toliko odločale o naših narodnostnih vprašanjih in zahtevah. Pri nedeljskih volitvah bo padla odločitev, ki je za delovno ljudstvo v državi, za delavca in kmeta, nameščena in uradnika ter obrtnika vse večjega pomena, vseeno, ali je slovenske ali avstrijske narodnosti. Pri nedeljskih volitvah bo padla odločitev, ali bodo v vladi in v parlamentu še veljala načela:

- svobode vesti in izpovedi ter demokratičnega odločanja;
- zagotovitve dela, zasluzka in kruha vsakomur, ki hoče delati;
- enakomerne razdelitve skupno ustvarjenih dobrin na vse delovne sloje prebivalstva;
- izenačenje rent in socialne zaščite med samostojnimi in nesamostojnimi poklici delovnih ljudi;
- omejevanja profitov kapitalno močnih poedincev v korist skupnosti in države.

Za in proti tem načelom gre volilna borba in za in proti tem načelom se bomo morali v nedeljo odločiti.

Čim bolj se volilna borba zaostruje, tem bolj se kaže, da hočejo vodilni ljudje v ÖVP v novem parlamentu in v vladi odpraviti ta načela. ÖVP hoče večino v parlamentu, da bi v vladi lahko delala mimo parlamenta sama po svojih načelih, ki pa niso v korist širokih množic delovnih ljudi.

Naraščanje nesreč v kmetijstvu

Socialna zavarovalnica za kmetijstvo in gozdarstvo je objavila, da se je marca letos primerilo v Avstriji 4751 nesreč v kmetijskih obratih. V prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo skupno 14.317 nesreč, lani v istem času pa 13.109. To pomeni, da je bilo letos v prvem četrtletju za 9,2 % več nesreč.

Temu nasproti pa pada število vloženih prošelj pri penzijski zavarovalnici za kmetijstvo in gozdarstvo. Medtem ko je bilo do konca marca leta 1958 vloženih že 3138 prošelj za rente, jih je bilo letos v istem obdobju vloženih 2780, kar pomeni nazadovanje za 11,4 odstotka. Marca je bilo v vsej Avstriji vloženih 926 prošelj za rento, in sicer 576 prošelj za priznanje invalidske rente, 170 za priznanje starostne rente, 100 za priznanje rente za vdove ter 80 za priznanje sirotinske rente.

Nobenega glasu

malim volilnim skupinam

ker pomenijo v danih razmerah le slabitev demokratičnih sil ter s tem podporo združeni reakciji!

Nikakor ni težko razumeti — in najpreprostejši človek bo pritrdil — da brez sovladanja socialistov v Avstriji ne bi bilo stanja, do kakršnega smo se v zadnjih letih povzpeli bodisi kot mezdni delavci, bodisi kot samostojni kmetje in obrtniki. Podjetnost in pridnost ljudstva ter od socialistov v vladi in parlamentu vedno spet zahtevana in izbojevana načrtna produktivna razdelitev dobrin vseljudske proizvodnje ter soudeležnost ljudstva na vrednosti ustvarjenih dobrin v obliki mezde in socialne zaščite, garantirane cene in subvencij na kmetijske pridelke in potrebščine, otroške do-

in puškami vladali Avstrijo ljudje, ki sedaj predstavljajo vrh ÖVP, ki so z Dollfusom razpustili parlament in vpeljali diktaturo. Za podobno diktaturo se poteguje ÖVP tudi danes. Ta diktatura od leta 1934 pa ni le zadržala vrata svobodi vesti in izpovedi ter demokratičnega odločanja, ta diktatura je prinesla tudi vedno večjo armado brezposelnih, kmetije so šle po vrsti na boben in v roke veleposestnikov, advokatov in bank in številni obrtniki so izgubili zadnje ostanke svoje eksistence.

Na nedeljskih volitvah hoče ÖVP doseči pravico do samovlade, kar bi prej ali slej

Socialisti hočejo:

zaščito in gospodarsko krepitev srednjega in malega kmeta
socialno varnost kmeta
modernizacijo kmečkega dela

Zato bomo glasovali za SPÖ!

klade in starostne rente za kmeta in obrtnika so omogočile polno zaposlitev in blagostanje ljudstva. Preko teh dejstev doprinosi ljudstva in SPÖ h gospodarskemu in socialnemu napredku v državi ne more nobena bajka o „Kamitzevem šilingu“, še manj pa krilatica, češ da je SPÖ sovražnik delovnega kmeta, da mu hoče vzeti gozd in ga sproletarizirati.

Šiling je bil v Avstriji plačilno sredstvo, preden smo o Kamitzu sploh kaj vedeli. In tega šilinga je med ljudstvom najbolj primanjkovalo ravno v času, ko so z bajoneti

privedlo do vzpostavitve diktature. S tem pa bi bilo v Avstriji pomefeno z vsemi zgoraj navedenimi pridobitvami in odprla bi se pot revščini, kakor smo jo doživljali po letu 1934. Ta namen ÖVP je treba v nedeljo preprečiti. Preprečili pa ga bomo s tem, da bomo vsi, tako delavci in nameščenci kakor tudi kmetje in obrtniki, oddali svoj glas Socialistični stranki Avstrije. S tem bomo zagotovili nadaljnjo polno zaposlitev, zaslužek in kruh, brez katerih bi imeli tudi v naši narodnosti borbi šibkejšo osnovo, kakor jih imamo sedaj.

Slovenski koroški duhovnik o politiki celovškega ordinariata

Dobro se še spominjam, bilo je nekaj let po plebiscitu. Takratni škof Hefter nas je poklical k sebi in nam je dolgo govoril. Vsega se ne morem spomniti, ampak besedi „sacrificium intellectus“ sta mi ostali dobro v spominu. Dejal nam je namreč, da Bog zahteva od nas „sacrificium intellectus“, „razumsko žrtve“ glede slovenstva na Koroškem. Dejal je, da je germanizacija izraz naravnega razvoja in da je ta razvoj od Boga hotena stvar. Duhovniki naj tega razvoja sicer ne pospešujejo, ampak tudi zavirajo naj ga ne. Glejte: Hefter je bil Nemec, njegov naslednik je bil Nemec in tudi sedanji škof je Nemec. Ali je potem čudno, da je tako, kakor je!

Cerkev ni nekaj izoliranega, prav tako je podvržena nacionalnemu in političnemu vzdušju kot vse drugo. Razumljivo je, da je gospod generalni vikar pred nekaj tedni radevolje sprejel delegacijo „Südmarke“, ki je protestirala proti župniku v Bistrici, češ da slovensko pridiga. Razumljivo je, da mi je škof strogo zabičal, naj se oziram na želje faranov glede nemškega pridigovanja in da od nemških duhovnikov, ki župnikujejo v slovenskih krajih, še nikdar ni zahteval, naj slovensko pridigajo. Razumljivo je, da nam novi šolski zakon na zahtevo ordinariata nalaga, naj tudi slovenske otroke učimo nemškega veronauka.

To je mnenje enega izmed slovenskih duhovnikov, ki župnikuje na nekdanji popolnoma slovenski fari, to so besede župnika, ki se mu na stara leta ne ljubi v kako severno faro, zato je prosil, da njegovo ime ne pride v časopis.

Skoraj pol milijona rentnikov v Avstriji

Zastopniki penzijske zavarovalnice za delavce v Grazu so v Celovcu priredili za koroški tisk tiskovno konferenco, na kateri so poročali o dejavnosti te velikanske ustanove, ki trenutno oskrbuje 458.000 rentnikov v vsej Avstriji. Število rentnikov je v zadnjih letih močno naraslo. Za primerjavo je bilo navedeno, da je bilo leta 1947 šele 197.000 rentnikov. Letni izdatki za rente so se zvišali od 750 milijonov šilingov, kolikor so izplačali leta 1947, na 3.200.000.000 šilingov leta 1958. Samo na Koroškem prejema nad 20.000 ljudi starostne ali invalidske rente, za katere potrebujejo mesečno 10 milijonov šilingov.

Trenutno je na Koroškem zavarovanih 58.000 oseb pri penzijski zavarovalnici za delavce — in sicer 42.000 moških in 16.000 žensk. Od 20.179 oseb na Koroškem, ki prejema rente, jih 10.540 prejema starostno in invalidsko rento, 5930 rento za vdove, 605 pa jih prejema starostno skrbstveno rento.

Na tiskovni konferenci je bilo predvsem poudarjeno, da je 4. novela k splošnemu zakonu o socialnem zavarovanju (ASVG) znatno zvišala rentno osnovo na 630 šilingov. Povprečna višina starostne rente znaša sedaj 730, invalidne rente 660 in starost-

ne skrbstvene rente 710 šilingov mesečno; povprečna višina rente za vdove znaša 380 šilingov. Penzijska zavarovalnica za delavce oskrbuje sedaj 1.300.000 zavarovancev v vsej Avstriji. Poslovanje zavarovalnice je kljub ogromnemu številu oseb, ki jih je treba zadovoljiti, razmeroma zelo hitro in tako je bilo mogoče že s 1. aprilom letos izplačati zvišane rente. Računajo, da bodo v letošnjem letu samo za izravnavo rent izplačali 360 milijonov šilingov, dočim so leta 1956 v to svrhu porabili samo 68 milijonov šilingov.

Zavarovalnica stremi za tem, da se olajšajo formalnosti, ki jih je treba izpolniti, preden rentnik dobi izplačano svojo prvo rento. Ustvarjeni bodo tudi pogoji, da bodo nekateri stari ljudje, ki živijo v bedi in so doslej še izključeni od možnosti, da dosežejo rento, to tudi dosegli. Tozadevno so v teku pogajanja.

Ugotovljeno je bilo, da so pogosti vzroki prezgodnje invalidnosti srčne bolezni 65 % vseh primerov invalidnosti in bolezni ožilja. Da se prepreči prezgodnja invalidnost delavcev, je zavarovalnica zgradila več zdravilišč, v katerih se zdravijo delavci ter se tako ohranijo sposobni za produkcijo. V načrtu imajo še gradnjo številnih zdravilišč za najrazličnejše bolnike.

PO ŠIRNEM SVETU

KOPENHAGEN. — Generalni sekretar Organizacije združenih narodov je izjavil, da se bo udeležil otvoritvene konference zunanjih ministrov ZDA, Velike Britanije in Francije ter Sovjetske zveze, ki se bo začela 11. maja v Zenevi. To odločitev Hammarskjöldova so povsod ocenili kot prizadevanje, da bi dobila ta konferenca širši mednarodni pomen in značaj. Hammarskjöld je ob priliki, ko je sporočil to svojo odločitev, izrazil prepričanje, da bi lahko postali Združeni narodi tribuna, kjer bi se lahko vodila končna mednarodna pogajanja. To po njegovem velja tudi za sestank predstavnikov Vzhoda in Zahoda.

RIM. — Generalni sekretar Italijanske socialnodemokratske stranke Saragat bo v začetku poletja obiskal Sovjetsko zvezo. Povabilo za obisk v SZ je Saragatu izročil, kakor piše rimsko časopisje, sovjetski veleposlanik v Rimu Kozirev. Saragata bo na obisku spremljal njegov sodelavec Paolo Rossi.

KAIRO. — Minister za javna dela Združene arabske republike Musa Arafa je dejal, da bodo začeli z gradnjo Asuanskega jezusa čez Nil že letos, kolikor je bilo prvotno v načrtu. Arafa je poudaril, da so pri začetnih delih sodelovali sovjetski strokovnjaki. Za začetek gradnje je dala Sovjetska zveza na razpolago tudi posojilo. Musa Arafa bo odpotoval v Moskvo s skupino strokovnjakov, da bi ondi izdelali podroben načrt za začetek gradnje. Prihodnji mesec pa bodo ustanovili mešano komisijo, ki bo nadzorovala gradbeno dela. Njen predsednik bo inženir ZAR, podpredsednik pa sovjetski inženir. Končne načrte za zgraditev jezusa bo proučila skupina strokovnjakov ZDA, Francije in Zahodne Nemčije.

PARIZ. — Na kongresu francoske avtonomne socialistične stranke so soglasno sprejeli resolucijo, ki zahteva, naj se konča vojna v Alžiru in prizna alžirskemu ljudstvu pravica do neodvisnosti. Udeleženci kongresa so tudi zahtevali, naj Francija začne pogajanja z zastopniki alžirskih upornikov, ne da bi jim prej postavila kakršnekoli pogoje. V resoluciji so zahtevali tudi sprejetje LR Kitajske v Združene narode in prepoved jadrskih poskusov v vseh državah. Avtonomno socialistično stranko v Franciji so ustanovili lani.

PANAMA. — Skupina okrog 80 ljudi, ki so se pred 14 dnevi izkrcali na atlantski obali Paname, je v ponedeljek odločila orožje. Posredoval je predstavnik organizacije ameriških držav. Zarotniki se bodo zagovarjali pred sodiščem v Panami.

SAN MARINO. — V San Marinu, ki je najmanjša in najstarejša republika na svetu, bodo imele ženske od prihodnjega leta volilno pravico. San Marino ima 14.000 prebivalcev. 3000 žensk bi moralo voliti že letos, vendar je veliki svet, parlament te republike, iz tehničnih vzrokov odložil uveljavljanje tega sklepa do prihodnjega leta.

DŽAKARTA. — V vojaškem pristanišču Džakarta Tandong Prioku so ob prihodu šestih novih rusitcev, sprejetih v Jugoslaviji, priredili svečanost, ki so ji prisostvovali najvišji predstavniki Indonezije in zastopniki Jugoslavije. Jugoslovanske rusitce so svečano izročili indonezijski vojaški mornarici.

LONDON. — Britanski feldmaršal Montgomery se je prejšnji teden vrnil s svojega obiska v SZ v London. V Moskvi se je sestel s Hruščevom, ki mu je izročil osebno poslanico za ministrskega predsednika Macmillana. Na sestanku z novinarji je Montgomery poudaril, da je bil njegov obisk zasebnega značaja. V Moskvi se ni pogovarjal o sestanku vodilnih državnikov; o takem sestanku tudi ne more nič reči, ker ni politik.

NEW DELHI. — Indijski ministrski predsednik Nehru je izjavil, da bi bilo za Indijo in Kitajsko najbolje, če bi se dalaj lama, ki se trenutno zadržuje v Indiji, vrnil nazaj v Tibet. Po njegovem mnenju se položaj ne bi nič spremenil, če bi dalaj lama iz Indije odpotoval v Nepal in se tam začasno nastanil.

CAPETOWN. — Predstavniki opozicijske Združene stranke so v parlamentu ponovno napadli vladni zakon, po katerem bo rasno izločevanje tudi na univerzah v Južnoafriški uniji. Ko so v parlamentu tretjič proučevali ta zakon, so predstavniki opozicije izjavili, da pomeni politični vandalizem in vsiljevanje duševnega suženjstva. Minister za prosveto Serfontein pa je izjavil, da bo vlada še nadalje odločno uveljavljala politiko rasnega izločevanja.

HANNOVER. — Pretekli teden je v Hannoveru začela z delom konferenca predstavnikov Zahodne Nemčije in večjega števila afriških držav. Na konferenci proučujejo možnost za razširitev trgovinskih odnosov med posameznimi državami. Na konferenci sodelujejo predstavniki Gane, Liberije, Konga, Madagaskarja, Nigerije, Tunisa, Maroka, Sudana, Etiopije, Gvineje in Južnoafriške unije.

PEKING. — Nacionalni odbor politične posvetovanja konference je obsodil oboroženi upor v Tibetu, ki sta ga „bivša vlada v Tibetu in višji sloj dvignila v dogovoru z imperialisti in tujimi intervencionisti.“ Obsodili so tudi nekatere indijske kroge, ker so „kot nasledniki imperialističnih agresorjev podprli reakcionarno tibetansko klico in zahtevali tako imenovano tibetansko neodvisnost.“ Končno so izrazili, da je zadušitev upora udrila nacionalno enotnost in solidarnost ter zagotovila nemoten napredek za regionalno nacionalno avtonomijo in socialno reformo v tibetanskem področju.

RIM. — Zastopnik Italijanskega zunanjega ministrstva je komentiral sovjetsko noto rimski vladi, ki protestira zaradi sklepa o gradnji oporišča za rakete izstrelke na Italijanskem ozemlju. Omenjeni zastopnik je izjavil, da se Italijanska vlada nikakor ne namerava odreči že izdelanim načrtom za gradnjo teh oporišč in da bo program v celoti izpeljala.

LONDON. — Osem poslancev laburistične levice je predložilo britanskemu spodnjemu domu predlog, ki ostro obsoja nekatere ameriške generale zaradi vojnihuhajskih izjav. Predlog navaja, da britanski spodnji dom obsoja provokatorske osebe in se ne želi odgovornega za izjave, ki so jih v minulih tednih izrekli nekateri ameriški vojaški funkcionarji, ki zavzemajo pameembne položaje v atlantskem paktu. Predlog navaja, naj britanska vlada izkoristi svoj vpliv, da se hladna vojna ne bi niti okrepila niti podaljšala z vojnouhujskatkimi izjavami in incidenti, katerih cilj je sabotažiranje današnjih prizadevanj za zmanjšanje napetosti v svetu.

Zimsko sezono smo uspešno zaključili

Državna realna gimnazija za Slovence
v Celovcu

OBJAVA

Ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence sporoča, da bodo sprejemni izpiti v ponedeljek, dne 13. julija 1959, to je prvi dan velikih počitnic.

Za prvi razred lahko prijavite fante in dekleta, ki so uspešno dokončali prva štiri leta šolske obveznosti. Prijava je možna pisмено na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22 ali pa usno v pisarni šole, drugo nadstropje, soba 65. Pismeno prijavo je treba kolkovati s kolekom 6.—šilingov. Tej prijavi je treba dodati rojstni list otroka in dokaz o avstrijskem državljanstvu. Vodstvo dosedanje šole pa naprosite, da pošlje popis učenca direktno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence.

Vprašanje vstopa v višji razred pa je možno rešiti le usno v pisarni.

Dne 13. julija mora vsak učenec pred izpitom oddati svoje zadnje spričevalo, katero bo dobil 11. julija 1959.

Prijave naj bodo izvršene do 1. julija 1959.
Ravnateljstvo

Umril je Damir Feigel

Prejšnji teden je v osemdesetem letu starosti umrl slovenski pisatelj Damir Feigel, ki ga prištevajo med najbolj pomembne slovenske humoriste. Like za svoja dela je iskal v vsakdanjem življenju in je tudi pri resnih ter žalostnih stvareh našel veselo plast. Pisateljska pot pa ga je iz realnega sveta vodila tudi v nadrealni svet, ki ga je bralcu risal v raznih pustolovskih povestih.

Doma je bil Feigel na Goriškem in je njegovo prosvetno in slovstveno delo močno odjeknilo v kulturnem življenju primorskih Slovencev. Pa tudi širom vsega slovenskega naroda radi segajo po njegovih umotvorih, „iz katerih se oglašča trdna vera v napredek, v življenje brez sovraštva in mrznje, v bodočnost, ki je zgrajena na človekoljubju, dobroti in plemenitosti,“ kakor je ob njegovem pogrebu poudaril pisatelj France Bevčev.

Načrti dunajskega Burgtheatra

Dunajski Burgtheater se ukvarja z velikimi načrti za prihodnja leta. Tako namerava pripraviti kraljevske drame Shakespeara, nadalje bo uprizoril vrsto del Raimundovih, ki so bila v zadnjem času le malo igrana, na spored pa bodo prišle tudi antične drame zlasti Sofokleja, Evripida in Eshila.

Za Schillerjevo leto bo gledališče uprizorilo Wallensteinovo trilogijo in je za 10. november — obletnico Schillerjevega rojstva — predvidena posebna predstava, h kateri bodo povabili mladino iz cele Avstrije.

Poleg tega bo Burgtheater posvečal več pažnje tudi delom Ibsena, Strindberga, Hauptmanna in Wedekinda.

rov Slovenskih prosvetnih društev ter pevk in pevcev v njih.

Te ugotovitve povzemamo iz pregleda razvoja dela Slovenskih prosvetnih društev in Sloveške prosvetne zveze v minuli zimi.

Število prireditev se je močno povečalo

Podrobneje je iz pregleda prosvetnega dela v tej zimi razvidno, da so včlanjena društva in Slovenska prosvetna zveza od občnega zbora do konca aprila imela skupno 47 kulturnih prireditev na koroških tleh ter 3 pevске koncerte ob priložnosti turneje združenih podjunjskih pevskih zborov v Savinjsko dolino. Poleg tega je SPZ omogočila še 3 šesttedenske gospodinjske tečaje in 1 štirinajstdnevni dramski tečaj za režiserski naraščaj včlanjenih društev.

Med prireditvami zavzemajo prvo mesto prireditve SPZ in njenega potujočega kinopodjetja. Poleg koncertov združenih domačih pevskih zborov spadajo med prireditve SPZ predvsem še gostovanje svetovno znanega Slovenskega okteta s tremi nastopi in gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta s 5 predstavami. Zaradi nerazumljive prepovedi oblasti pa je odpadla 1 predstava SNG Trst in 6 literarnih večerov slovenskih književnikov.

Včlanjena društva so v tem času posredovala našemu ljudstvu 17 prireditev, pri čemer so prevladovali izrecne odrske prireditve. Na področju petja pa so pevski zbori vadili nov program za veliko turnejo v Maribor, Ljutomer in Mursko Soboto, na katero so vabljeni od Sklada Prežihovega Vorrancja v Mariboru. Pripomniti je tudi treba, da nekatera društva svoje odrske prireditve še pripravljajo, ravno tako pa se je precejšnje število društev marljivo uveljavljalo na knjižničarskem in tamburaškem področju.

Petje je vedno bolj srčna zadeva vsega našega ljudstva

Kakor je vsega priznanja vredno splošno zanimanje za prosvetno dejavnost, tako je posebno razveseljiva živahnost na pevskem področju. Po jesenskih koncertih širom Zile, Roža, Gur in Podjune je ljubezen do slo-

venske pesmi in petja močno narasla. K 9 društvenim pevskim zborom so se tekom zime pridružili 3 novi, znova sta pričela z delom tudi prej znana pevška zbor v Škofičah in v Hodišah. V Železni Kapli in v Št. Vidu in Podjuni pa sta poleg moških pričela nastopati zelo številna mešana pevška zbor. Sploh so se nekateri stari zbori močno pomladili. Pevski zbor SPD „Edinost“ v Pliberku n. pr. šteje 35 pevcev, še vedno pa prihajajo fantje, ki bi radi stopili v zbor. Skupno združujejo pevski zbori Slovenskih prosvetnih društev okoli 250 pevk in pevcev.

Vso skrb obnovi prosvetne dejavnosti

Za nadaljnjo poživitev prosvetnega dela in prehoda na njegove sodobne oblike je SPZ v minuli zimi posvetila veliko pozornost pomladilni društev in njihovi organizacijski utrditvi. Društva so svoje članstvo znatno povečala, pri čemer je bilo ugotovljeno, da so prav mladi fantje in dekleta z veseljem izpolnjevali pristopne izjave kot člani SPD. Dočim je v letu 1958 imelo le 7 društev svoje občne zbere, zabeležimo od januarja naprej občne zbere pri 13 nadaljnjih društvih. Nekatera društva pa so predvidevala svoje občne zbere za poletni čas.

V zvezi z obnovo našega prosvetnega življenja je bilo v minuli zimi tudi mnogo sej, prosvetnih sestankov in vaj. Na sedežu SPZ je bilo od občnega zbora naprej 7 sej in sestankov, po prosvetnih društvih pa 36 takih, kjer so bili navzoči tudi predstavniki SPZ. Svoje zimsko delo zaključujejo SPZ in včlanjena društva poleg številnih vaj z 90 različnimi prireditvami v službi prosvetljenja in izobraževanja našega človeka.

Ta marljivost bo pokazala svoje sadove tudi še v prihodnjih tednih in mesecih, ko številna društva obetajo svoje igre, pevске koncerte in druge prireditve. Opravljeno delo pa zavezuje vse prosvetaše z odgovorno nalogo, da tekom poletja utrdijo, kar je bilo čez zimo ustvarjenega in pripravijo vse potrebno za delo v prihodnji zimi. Veliko je namreč med nami še možnih oblik prosvetnega dela, ki smo jih doslej zemarjali ali pa premalo poznali, da bi jih udomačili po naših prosvetnih društvih.

ÖVP-Jordan — glavni kolovodja Heimatdiensta
ÖVP-deželni poslanec Mayrhofer — glavni pobudnik šolskih štrajkov
ÖVP-deželni poslanec Einspieler — poglavnik vindišarjev
ÖVP-državni poslanec Weissmann — glavni hujskač proti koroškemu Slovcem v parlamentu
ÖVP-minister Graf — duša protislovenske gonje v vladi in javnosti
Zato ÖVP ne bomo volili!

KULTURNE DROBTINE

● **Amsterdamski balet** se bo imenovala nova baletna skupina, v katero se nameravala vključiti Nizozemski balet ter balet nizozemske opere. Nova skupina bo štela 55 plesalk in plesalcev.

● **Haydnova opera „Il Mondo della luna“** je bila doslej znana samo v dveh dejanjih, pred kratkim pa je raziskovalec Haydna Robbin Landon odkril še tretji del. Celofna opera bodo v italijanskem originalu prvič uprizorili pri holandskem festivalu dne 24. junija, v nemščini pa pri slavnostnih igrah v Salzburgu dne 29. julija.

● **Letošnji mednarodni filmski festival** v Zahodnem Berlinu bo v času od 26. junija do 7. julija. Za to prireditev se je doslej prijavilo 17 držav, med njimi Amerika, Anglija, Francija, Italija in Japonska. Zanimivo je, da bo na festivalu sodelovala z lastnim filmom tudi Organizacija združenih narodov.

● **Popludanski festival v Pragi**, ki se bo začel v ponedeljek in bo trajal do 4. junija, je letos prvič uradno priznala tudi evropska družba za glasbene festivale v Zenevi.

● **Delo avstrijskega pisatelja Johanna Maria Simmla „Solski prijatelj“** je doživelo krstno predstavo v manheimskem Narodnem gledališču.

● **Tudi v Moskvi** bodo letos priredili mednarodni filmski festival, in sicer v času od 22. septembra do 7. oktobra.

● **Na letošnjem edinburškem festivalu** (Aglia), ki se bo pričel koncem avgusta, bodo poleg drugih prireditev uprizorili tudi osem odrskih del iz 16. do 20. stoletja.

● **Mozartove prireditve** v Nemčiji bodo letos v času od 26. junija do 5. julija na gradu Ludwigsburg pri Stuttgartu. Hkrati bodo ob tej priložnosti proslavili tudi Haydna in Händla ter v spored vključili poleg Mozartovih del tudi dela teh dveh.

● **Dimitrij Šostakovič**, eden vodilnih sodobnih ruskih skladateljev, je sporočil, da bo letos potoval v Ameriko, kjer bo koncem leta nastopil na klavirskih večerih z lastnimi deli.

● **Maria Meneghini-Callas**, trenutno najbolj sloveča opera pevka, bo sodelovala na letošnjem holandskem festivalu in bo dne 11. julija v Amsterdamu pela arije iz del Rossinija, Verdija in Bellinija.

● **Operni festival** v Münchenu, ki bo trajal od 9. avgusta do 9. septembra, bo po dosedanjih računih obsegal 36 gledaliških prireditev, 2 orkestralna koncerta, 2 serenačna večera in tri pevška večera. Med drugimi so predvidene uprizoritve oper Straussa, Mozarta, Händla, Glucka in Wagnerja.

● **Poletne slavnostne igre** v Stockholmu bodo od 31. maja do 13. junija. Za otvoritev je predvidena krstna predstava švedske opere „Aniara“, ki jo imenujejo prva vse-mirska opera. Vsebinska tega dela obravnava namreč pustolavščine vseirske ladje, ki se na polni na Mars izgubi v vesmirju.

● **Mednarodno zasedanje za otroki film** bodo v času od 27. do 29. maja priredili v okviru letošnjega 7. tedna kulturnega in dokumentarnega filma v Mannheimu. Predvajali bodo izključno le filme, namenjene otrokom in mladoletnim.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Ako govorimo o **gospodarski pomoči** Nemcev Avstrije in Nemčije Južnim Tirolcem, se moramo zavedati, da spada med njo vsakovrstno podpiranje, ki manjšini nudi tudi materialne koristi ali pa ji prihrani izdatke. Na jasnem pa si moramo biti predvsem, da obsega te pomoči, ki je morda najbolj odločilna, niti zdaleka ni mogoče podrobno in natančno ugotavljati niti ne naštevati neštetih njenih oblik in poti. Zado- stuje naj navedba samo nekaterih značilnih primerov in oblik izrazitih podpornih akcij, vsa velikanska gmočna pomoč v obliki splošne gospodarske izmenjave pa naj bo omenjena samo s ponovitvijo načelne pripombe, ki smo jo že zgoraj na drugem mestu (201) navajali: **Južni Tirolci imajo v svojih rokah dobršen del vseh zaslužkov redne gospodarske izmenjave med Italijo ter Avstrijo in Nemčijo ter dodatne gospodarske izmenjave obmejnih pokrajin v okviru „Accordina“** z dne 10. maja 1949 kot producenti, izvozniki, uvozniki, posredovalci ali zastopniki. Pri zelo pomembnem obsegu te meddržavne gospodarske izmenjave pomeni že to samo na sebi močno gospodar-

sko oporo za obstoj in razvoj manjšine. Treba je le upoštevati, da je štela Južna Tirolska po statističnih podatkih štetja leta 1951 kar 614 podjetij veletrgovine (202) z okrog 5.500 zaposlenimi ter da gre nad 60% vsega sadja, ki ga producira dežela letno povprečno 25.000 vagonov, v Avstrijo in Nemčijo in celo 90% vse povprečne letne proizvodnje 350.000 hl vina v nemško Švico, Nemčijo in Avstrijo!

Niž manjšega pomena za Južno Tirolsko ni **tujski promet iz Avstrije in Nemčije**, če upoštevamo, da ima dežela točas nad 1.900 gostinskih obratov z nad 5.700 zaposlenimi in nad 32.000 posteljami poleg okroglo 15.000 privatnih postelj. Število nemških gostov je že davno preseglo višino pred drugo svetovno vojno, (203) vendar se je močno spremenilo trajanje bivanja obiskovalcev iz severa. Posledica avtomobila je, da je postala Južna Tirolska izrazita dežela kratkega prehodnega bivanja Nemcev in Avstrijcev na poti na italijanski jug ali pa na pov-

ratku od tam. Zato velja delo načrtno nemške propagande v Avstriji in Nemčiji baš problemu podaljšanja bivanja nemških gostov na ozemlju manjšine. V ta namen delujejo v Nemčiji **posebni turistični uradi „Südtirol Reisedienst“** (204) in „Ihr Südtiroler Reisebüro“ ter najširša časopisna reklama in propaganda. Celo vlaki nemških katoliških romarjev v Rim se redno ustavljajo vsaj za eno prenočevanje na ozemlju Južne Tirolske, navadno v Brixenu.

Vsestranska, široka in izdatna pa je še **datatna gmočna pomoč** Nemcev Avstrije in Nemčije v obliki **neposrednih podpornih akcij**. Samo nekaj primerov naj bo tu navedenih: Že omenjena organizacija „Berg-Isel-Bund“ z glavnim sedežem v Innsbrucku vodi po vsej Avstriji stalno podporno akcijo v pomoč južnotirolskim Nemcem pod naslovom „**Österreich hilft Südtirol**“ (205) za podpiranje raznih nacionalnih in kulturnih ustanov manjšine, predvsem še za gradnje dijaških in vajeniških domov „Ustanove kanonika Michaela Gamperja“ v južnotirolskih mestih. Uspehi splošne in temeljite nabiralne akcije za to ustanovo so izredni ter jih stopnjujejo še s spretnim stalnim objavlja-

njem darovalcev in prispevkov v časopisju. Tako na primer samo ena objava (206) darovalcev objavlja prispevek 2.366.500 lir (to je okroglo 100.000 šilingov!), največ iz Nemčije in Avstrije, s podnaslovom: „Spende ist Dienst an Volk und Heimat!“ (207)

Redno zbira za podpiranje južnotirolskih vojnih invalidov, pripadnikov nemške vojske v drugi svetovni vojni, tudi „Avstrijska zveza vojnih tovarišev.“ (208) Za božič 1956 je zbrala in izročila predsedniku SVP dr. S. Magnagu 50.000 šilingov za poškodovance, ki od Italije ne sprejemajo podpor, kakor na primer bivši pripadniki SS. Sklenila je nadaljevanje zbirke.

Široko podporno akcijo so Nemci Avstrije in Nemčije organizirali tudi v pomoč obsojencem in svojcem po dne 16. septembra izrečni obsodbi pomembnih vsof denar v Pfundersu. Poleg pomembnih vsot emorne pomoči pa je bil očitni namen te akcije še dvig morale in zavesti med pripadniki manjšine: Za vsakim Nemcem stojijo vsi Nemci!

(Se nadaljuje)

206) Pripomba: Primerjaj „Dolomiten“ št. 52 z dne 4. marca 1958!

207) Pripomba: „Prispevek je služba narodu in domovini!“

208) Pripomba: „Osterreichischer Kameradschaftsbund“ z glavnim sedežem na Dunaju in delovanjem na ozemlju Avstrije.

202) Pripomba: Od teh je bilo 189 tvrdk sadne, 185 lesne in 86 vinske strokel

203) Pripomba: Leta 1955 je štela Južna Tirolska 569.000 tujih obiskovalcev, med njimi 188.000 Nemcev, ki so dosegli 681.000 nočitev!

204) Pripomba: „Južnotirolska potovalna služba“ in „Vaš južnotirolski potovalni urad“ z glavnim sedežem obeh v Münchenu.

205) Pripomba: „Avstrija pomaga Južni Tirolski!“

201) Pripomba: Glej zgoraj, nadaljevanje št. 14, 15 in 66 tega članka!

Pred petnajstimi leti

Letos 6. maja je bila sredo, pred 15. leti pa sobota. Takrat so morali delavci delati tudi v sobotah za zmago velikonemškega „rajha“, ko so naglašali parolo: Räder müssen rollen für den Sieg!

Bistrica — Mače — Sveče so preprosta slovenska imena vasi v srednjem Rožu. Aleš Einspieler, Floro Križnar in Valentin Švarc so imena preprostih delavcev v tovarni, obrti in na kmetiji. Svetla so ta imena iz naše domače zgodovine. Temno in surovo pa zveni ime geštapovca Ratha, ker v njem je podivjala zver v človeški podobi. Ubili s pištolo neoboroženega človeka, ki je na poti v gozd, da si naseka nekaj drv, ubili mladega kmečkega človeka, ki nalaga seno na voz, ubili človeka na domu, ko pospravljala okoli hiše za nedeljo, more samo zver v človeški podobi. Grozotno toda resnično dejanje je bilo pred petnajstimi leti na Bistrici, Mačah in v Svečah. Geštapovec Rath je ustrelil tri mlade slovenske fante, ki so si komaj ustanovili gnezdeca za svoje družine, ko se jim še niso rodili otroci. Šele po smrti očeta Aleša se je rodil mali Lekš.

Vsi imenovani in mnogi drugi v kraju so kmalu spoznali resnični obraz Hitlerja in spoznali tudi, da je edino, kar lahko ohrani življenje narodu, oborožena borba proti nacizmu. Iz globokega spoznanja so se vključili v dejanja ter podpirali oboroženi odpor. Oblasli jim niso mogle do živoga, ker jih je ščitilo svobodoljubno koroško ljudstvo, nacisti pa so se bali oborožene partizanske pesti. Iz Celovca so poslali najboljšega geštapovca, izbranega krvoloka Ratha. Ta je bil sposoben, da stori celo krvavo delo. V enem dnevu je ubil vse tri, ker se mu nobeden ni postavil v bran z golo pestjo, ker v vojni velja pravilo, da se ubijajo le oboroženi proti oboroženim. Rath jih je posikal posamezne z nabito pištolo in jih postrelil. Zares majhna zmaga v „nemški noči“.

Grobove vseh treh dragocenih žrtev so vedno krasili z majskim cvetjem, čeprav je bila žena prve žrtve v bolnišnici in kljub temu, da so nacisti najstrožje prepovedali krasiti in oskrbovati njihove grobove.

Petnajst let je minilo od tega, eno leto je bilo še temno, štirinajst pa že svetlejših. Zgodovino so pisali tisti, ki so bili obsojeni na strahotno smrt ter so žrtvovali za svobodo najdražje, ne pa oni, ki so jo hoteli pisati s krvavimi dejanji.

Imena Valentin Švarc, po poklicu puškar, Aleš Einspieler, delavec v tovarni akumulatorjev in Floro Križnik, kmečki sin, bodo ostala v svetlem spominu vsemu slovenskemu ljudstvu. Globoko se jim klanjamo v hvaležnem spominu ter večna jim slava!

K. P. - G.

Volilni pogovori na vasi

Pri agitaciji za glasove apelirajo desničarsko usmerjene stranke, predvsem ÖVP, na verska čustva volivcev-katoličanov. Po vseh izkušnjah je ÖVP čuvarica in zagovornica reakcionarne kapitalistične družabnega reda. Stranka je predstavnica „dobrih starih časov“, ko so množici zganega in zmozganega ljudstva neomejeno gospodarili velekapitalisti, ko so delovno ljudstvo izkoriščali do skrajnosti z dvanajst in štirinajsturnim delovnim dnevom, brez zaščite za mladoletne, ženske in celo otroke, pri sramotno nizkih mezdah in plačah. In kar je bilo najhujše: brez socialne zaščite v primeru bolezni, brezposelnosti in delovne nezmožnosti na stara leta.

Še ni davno za nami doba, ko so morali stari, onemogli ljudje, ki so vse svoje življenjske sile žrtvovali kopičenju bogastva privilegiranih kapitalistov, beračiti od hiše do hiše, ko so bili navezani na miloščino dobrih ljudi, ki so jih kjer koli našli, da so jim podarili košček trdega kruha, ko so prespavali noči na slami v hlevih in končno umrli na kakšnem kupu preperle slame. Veliko borbe, žrtev in prizadevanja naprednih delavskih sil je bilo potrebno, da se je položaj delovnih množic zboljšal. Zboljšanje gmotnega položaja delavcev je v nesporno korist tudi kmetu, ker le primerno plačanim delavcem lažje in boljše prodaja tudi svoje pridelke. Ne nazadnje pa mora ta kmečki oče in mati pomisliti, da si bodo

bogatimi in odobrava brezvestno izkoriščanje človeka po človeku. Vsi katoličani pa vedo, da je Kristus učil drugače in zahteval takšen socialni red na svetu, ki bo pravičen za vse. Poleg tega lahko tudi opazujemo, da bi bile po naših vaseh cerkve zelo prazne, če bi jih obiskovali le ljudje, ki so vključeni v „krščanske“ stranke. Kajti celo na vodilnih položajih ÖVP so ljudje, ki so jim verske in cerkvene zadeve zelo malo mar, vero in cerkev le izrabljajo v svoje namene in izkoriščajo verska čustva volivcev za obrambo svojih osebnih sebičnih koristi.

Verni katoličani pa tudi po svojem verskem prepričanju mirne vesti lahko volijo Socialistično stranko. Papež Janez XXIII. je dne 5. aprila pred množico vatikanskih romarjev zahteval sodelovanje vseh dobromislečih na socialnem, gospodarskem in političnem področju in se pri tem nikakor ni omejil le na tako imenovane krščanske stranke.

Papež Pij XI. pa je v okrožnici „Quadragesimo anno“ ožigosal tiste, ki jemljejo v zakup zaščito vere kot varstvo, za katerim se skrivajo s svojimi nepravičnimi spletkami.

Veren katoličan pa ima globoke dolžnosti tudi do svojega bližnjega in nosi v človeški družbi soodgovornost, da po njegovih brezbriznosti ne nastopi spet množična brezposelnost in najrazličnejše izkoriščanje njegove družine in soljudi po kapitalno moč-

Tudi po krščanski vesti ne moremo voliti stranke

Einspielerja, ki je bil pred kratkim še „gottgläubig“
Weissmanna, ki je zastopnik liberalnih krogov
Gschnitzerja, ki se sam baha, da je brez veroizpovedi

morali tudi od njihove številne družine sinovi in hčere iskati življenjsko existenco v vrstah odvisnih delojemalcev.

Iz polpretekle dobe je znano in v zelo dobrem spominu vsem, kam je vodila politika prednikov ÖVP odnosno današnjih njihovih naslednikov: v bedo, brezprimerne gospodarske stisko, diktaturo in končno do golega fašizma in propasti prve avstrijske republike z vsemi strahotnimi posledicami. Če hočemo vse to pozabiti ter se vrniti nazaj v brezupno preteklost, potem volimo ÖVP in morda še FPÖ.

Vedno so v teh krogih šarili s tem, da je bogate voliti bogohotno, češ, da so oni čuvarji vere in verske svobode. Zadeva je seveda bistveno drugačna. Morda so vzeli besedo Bog od pridevnika bogat, da držijo z

nejših, katerih interese pri nas v Avstriji zastopa ÖVP, kar bi povzročilo bedo in obupanje ter temne poglede v bodočnost. ÖVP grozi že danes z odpuščanjem delavcev, zvišanjem stanarin, krajsanjem rent itd. Izkušnja pa kaže, da bi to tudi storila, če bi prišla do samovlade.

Zato bomo volili Socialistično stranko, kajti v smislu njenega programa lahko sodelujejo ljudje različnega svetovnega nazoriranja na skupni etični osnovi za ohranitev in izgradnjo boljšega, pravičnejšega gospodarskega in socialnega reda. Upamo pa, da se bodo v stranki, ki je zbirališče demokratičnih sil, čim bolj uveljavili tudi tisti pozitivni elementi, ki bodo pošteni in pravično pojmovali ter sodelovali pri ustreznih ureditvi perečega narodnostnega vprašanja.

Žalostne in vesele vesti iz našega kraja

Škofiče. — Dalje časa se že nismo oglašili v našem listu, medtem pa se je pripetilo več žalostnih, toda tudi nekaj veselih dogodkov. O teh danes na kratko poročamo, ker so se odigrali v naši sredini in zadevajo ljudi, ki smo jih poznali in radi imeli, ko so pri nas prehodili svojo življenjsko pot, pa tudi one, ki so si ustvarili novo razdobje svojega življenja.

Pred nekaj tedni smo spremili k večnemu počitku Jožefa Kramarja, p. d. Majdečnika iz Holbič. Pokojni je bil vse življenje zvest svojemu ljudstvu in materini besedi. Zaradi svoje značajne zavednosti in prepričanja je moral po prvi svetovni vojni prestopiti mnogo neprijetnosti in napadov s strani nestrpnih, kakršne žal tudi danes še najdemo po naših vaseh. Prepričani smo, da bo tudi njegov sin, ki je prevzel domačijo, ohranil zgledne vrline svojega pokojnega očeta, ki smo ga vsi spoštovali. Pogrebni svečanosti se je udeležila velika množica sosedov in znancev, med temi tudi požarna bramba z godbo na čelu.

Kmalu za tem je neizprosna smrt poklicala iz naše srede posestnika Stroja v Škofičah. Pred kratkim mu je umrla žena, sam pa je nenadoma podlegel srčni kapi v bližini svoje domačije. Pokojni je bil nekdanj priljubljen mlinar v Vrbi, kamor smo kmetje radi vozili svoje žito, da ga je zmlal v moko. Pozneje pa je bil marljiv in vesten delavec, ki smo ga vsi cenili in spoštovali.

Drugi teden nato je smrt spet obiskala

našo vas in odpoklicala Arnolda Koširja, p. d. Kajžnika v Škofičah. Pokojni Arnold je bil marljiv in požrtvovalen sodelavec pri vseh naših prizadevanjih. Nad 25 let je bil odbornik Hranilnice in posojilnice Škofiče in zadnja leta tudi predsednik Kmečke gospodarske zadruge. V svojem zasebnem življenju je bil vzoren in skrben gospodar ter nad vse dober in uslužen sosed. Pokojni je bil tudi član Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ in mu je društveni pevski zbor ob pogrebni svečanosti na domu žalost in ob odprtem grobu zapel ganljive žalostinke. Ob odprtem grobu se je od spoštovanega pokojnika poslovil predsednik Kmečke gospodarske zadruge Lovro Kramer ter mu izrekal zahvalo za vso nesebično prizadevnost za našo skupno stvar, za okrepitev in ohranitev našega naroda na Koroškem.

Teden pozneje je umrl kmet p. d. Dovjak v Logu, premožen gospodar, ki smo ga tudi položili na domačem pokopališču k počitku.

Še isti dan se je pri p. d. Jeklu pripetila usodna nesreča. Hčerka-edinka se je po tragičnem naključju tako hudo poškodovala, da je preminula pri zdravniku dr. Tušek, ki ji je hotel nuditi prvo pomoč, toda bilo je zaman. Pogreb je bil nad vse žalosten. Vsem žalnim gostom so iz globokega sočutja ob prizoru bridkega slovesa žalujočih staršev od svoje hčerkice-ljubljenke pritekale solze v oči.

Mati — tvoji smo

Mojstri slovenske besede so zapisali o materi čudovita in lepa spoznanja. Iz obilice tega literarnega zaklada prinašamo za materinski dan naslednje odstavke:

„Ej, mati, majka, življenje moje, vseh mojih misli, vsega mojega nehanja začetek in cilj! Kako so žuljave in zgrbljene tvoje uboge svete roke — blagoslovi me, sina, z ubogimi svetimi rokami! Tvoje čelo je polno skrbi in trpljenja, s trnjem je kronano namesto z diademom, — nagni k meni, sinu, svoje ljubljeno, s trnjem kronano čelo, ozri se na ponižni dar, ki ti ga prinašam, siromašne matere siromašen sin, ozri se na moje srce in sprejmi ga!“

Ivan Cankar

Lepa cvetica si, materina ljubezen! Kardar je srce prazno in pušto, je duša potrti in od blagih čutov zapuščenca, tedaj se zateka vselej k tebi, vzorna ljubezen! In ti jo napolniš z nebeškimi darovi in kakor mavrica zlata se razpneš čez njo. Ali kdor te ne pozna, temu je hotel Bog hudo že pri zibel in peklenskim erinijam je prišel v žrtev.

Dr. Ivan Tavčar

Vsako drugo razmerje med ljudmi se lahko izpremeni: ali mati ostane mati. Naša duša se ji lahko odtuji, srce se lahko okrene od nje, toda vedno ostajamo del nje same, plod, ki ga je ona dala svetu. Lahko begamo po drugih potih, kot je hodila ona, naš duh lahko zasleduje druge cilje, ali njeno dete ostajamo vkljub vsemu. V stoterih naših navadah, mislih, čustvih se očituje kri, ki smo jo prejeli od nje. In v onem, o čemer mislimo, da nas najbolj loči od nje, tudi ondi je ona.

Zofka Kvedrova

Železna Kapla

Minulo nedeljo smo prisostvovali poročnemu slavlju mladega para. Zakonsko zvezo sta sklenila Zdravko Haderlap iz znane zavedne slovenske Vinklove družine iz Lepene in Karla Pasterk, prav tako iz Lepene doma. Nevesta je zadnji čas živela v Kokjah, kjer je njena mati kupila hišico.

Zdravko je pevec v zboru Slovenskega prosvetnega društva v Železni Kapli in sodeluje tudi v združenem podjunskem pevskem zboru. Vinklova družina se je vsekar postavila za življenjske pravice koroških Slovencev in to tudi v odločnem dejanju. Svojo odločnost je predvsem pokazala v najhujši naši preizkušnji, v času nacističnega nasilja. Ženinov oče je bil partizan, sinova Tončija in Zdravka pa so nacistični nasilniki zaprli, ker tudi nista klonila krivici in nasilju, čeprav sta bila takrat še zelo mlada fanta.

Po poročnih formalnostih in obredih je bilo slavlje v gostilni pri Besserju. Kakor zagotavljajo številni ženitovanjski goslje, je bila svatovščina vesela in razigrana, predvsem pa je potekala v prijetnem domačem vzdušju. Pevci so prijetno razpoloženje dvignili na visoko stopnjo.

Mlademu novoporočenemu paru, nasledniku Vinklove kmetije Zdravku in njegovi ženi Karli, želimo mnogo sreče na njuni skupni življenjski poti in srčno čestitamo!

Libuče

V gostilni pri Železniku v Libučah je bilo minulo nedeljo poročno slavlje mladega novoporočenega para Štefke Mačnik in Tonea Brezovnika. Poročni obredi so bili v idiličnem Št. Jurju, kjer so ženin in nevesta zapeli domači pevci pod vodstvom Francija Linharta.

Ženitovanjski gostje so se zbrali v imenovani gostilni, kjer so se počutili prav dobro ob zvokih godbe, dobri postrežbi, petju in drugih v kraju že od nekdanj udomačenih običajih.

Novoporočencema iskreno čestitamo!

KOLENDAR

Petek, 8. maj: Mihael
Sobota, 9. maj: Gregor
Nedelja, 10. maj: Antonin
Ponedeljek, 11. maj: Frančišek
Torek, 12. maj: Pankracij
Sreda, 13. maj: Servacij
Četrtek, 14. maj: Bonifacij

Jukon NEKOČ IN DANES

V Jukonu, deželi na Daljnem severu, na ozemlju, ki je nekajkrat večje od Francije, je živelo pred desetimi ali dvanajstimi leti komaj dobrih 9.000 ljudi, zdaj pa povezujejo te pokrajine med seboj in z drugimi ameriškimi deželami sodobne vozne poti in redne letalske proge. Navzlic sorazmerno kratkemu poletju so se razvila tod manjša kmetijska naselja in pa rudarski tabori, ki so skoraj povsem izpodrinili nekdanje krznarske postaje na stikališčih lovskih steza in poti.

Ko je zajela Združene države tako imenovana zlata mrzlica, se je zagnalo na zlata polja okoli Jukona na tisoče ljudi; le malo jih je bilo, ki jim je na prelomu stol. uspešno najti zlato rudne žile, še manj pa je bilo takih, ki bi pomislili na širjenje civilizacije v tem odročnem severnem svetu. Povečini so si želeli le napolniti žepa z zlatom iz Klondika in se čimprej vrniti, od koder so prišli. Nazadnje se je le našlo nekaj podjetnih ljudi, ki jih ni premagala zlata mrzlica in so se naselili v Jukonu kot trgovci. Postavili so si šotore ter prodajali Indijancem in belcem najrazličnejše blago. Plačilno sredstvo je bilo čisto zlato.

V časih zlata mrzlice je bilo največ težav s prevozom zlata, ki ga je bilo treba spraviti na varno še pred nastopom zimskih viharjev. Kakšna je visoko na severu zima, nam bo morda povedalo tudi to, da so bile poti pomladi kar posejane z razpadajočo konjsko mrhovino. Prvi zlatokopi, ki so se vračali iz Klondika leta 1897, so pripovedovali, da so našli toliko zlata, da ga sploh niso mogli pripeljati s seboj, marveč so ga pustili v Dawsonu. Kolikšno je bilo bogastvo Klondika, naj nam ponazori nekaj števil. Znano je, da zmore polarni pes 15 kg tovora, pred sanmi, ki so prevažale zlato, pa je bilo vpreženih po 20 psov. Na vsakih saneh je bilo surovega zlata v vrednosti 160.000 zlatih dolarjev. V zadnjih treh

letih prejšnjega stoletja so ga odpeljali iz Klondika za 10 milijonov zlatih dolarjev.

Pozimi pa ni bilo mogoče premagati te poti, zato se je nastanilo v Whitehorsu na tisoče ljudi, ki so čakali pomladi, medtem pa so gradili železnico od Skagwaya do Whitehorsa. Nova železniška proga naj bi merila 176 km, pobočja, čez katera naj bi

se vila, pa so bila tako strma, da so se gradbeni delavci držali za vrvi, ko so med skalovjem utirali pot železnemu konju.

Progo so izročili prometu na prelomu stoletja, vendar je bilo še pozneje mnogo ljudi, ki so, okuženi z zlato mrzlico, tvegali življenje, ko so se s čolni spuščali po nevarnih brzicah in slapovih reke Jukon. Bro-

darji — med njimi je bil tudi Jack London — so zaslužili v poletnem obdobju pri vožnji zlatokopov čez slapove tudi po dva tisoč funtov. Ker mnogi kopalci zlata niso zmogli visoke voznine, so sami poskušali priti čez slapove, kjer jih je na stotine utonilo.

Ko je v Klondiku zmanjkalo zlata, je zapalo tudi naselje Whitehorse, ki je štel v najbujnejšem razmahu zlata mrzlice 30.000 prebivalcev. Prva leta druge svetovne vojne pa je to naselje znova oživelo, ker je postalo središče za gradnjo ceste na Aljasko in ker so v bližini zgradili veliko letališče, od koder so Američani vozili Sovjetom vojaški material. Po vojni se je število prebivalstva spet nekoliko znižalo, vendar je Whitehors še vedno središče, saj vodijo skozenj številne prometne poti na Aljasko.

Elektronsko oko vidi tudi v temi

Ameriška radijska družba je v svojih laboratorijih izdelala super občutljivo elektronsko „oko“, ki se sedaj v več primerih uporablja že v praktični tehniki. To oko je stvarno elektronska cev, podobna tisti, ki se uporablja v televizijski kameri za snemanje. Znanstveniki so dosegli tolikšno občutljivost te cevi, da je le-ta stokrat večja od sedaj najbolj občutljivega filma. Tako je za delovanje te cevi potrebna najmanjša množina svetlobe, kar pomeni za človeško oko praktično popolno temo. Za razliko od običajnih cevi pa se svetlobni impulzi, ki dosežejo sprejemno površino cevi, ne emitirajo takoj, pač pa se preko specialnih ojačevalcev povečajo in okrepe. Na ta način okrepljeni impulzi se spreminjajo v električne signale, ki se pozneje spremenijo v sliko. Vsaki Elektron, ki udari na občutljivo zunanjo površino cevi, se prevede pri normalnih ceveh do amplifikatorja, ki ga spremeni direktno v električni signal. Pri novi cevi pa vsak elektron, ki prihaja od zunaj, ojači v cevi dvajset novih elektronov, si čimer se rešuje problem šibke luči. Kadar se v eni cevi uporabita dva ojačevalca, dobimo močno okrepitev števila elek-

tronov, v tem primeru do 300 novih elektronov na vsak od zunaj sprejeti elektron.

Prvo praktično uporabo je novo elektronsko oko, imenovano „Ortikon“, dobilo v astronomiji. Svetlobni valovi, ki so do sedaj prihajali v objektiv teleskopa od zelo oddaljenih nebesnih teles, so se doslej lovili samo z dolgotrajno ekspozicijo občutljivih fotografskih plošč.

Toda tudi za najbolj občutljivejše fotoemulzije so bili mnogi deli neba temni in prazni. Ko pa so pred nedavnim na nekem teleskopu observatorija na Mont Wilsonu montirali elektronsko oko „Ortikon“, se je pred začudenimi očmi učenjakov pokazala slika neba, ki je doslej niso poznali. Na nekdanjem temnem oboku neba so se sedaj pojavile podobe nebeskih teles, ki jih do danes nismo videli. Temni deli vesoljstva so bili gostjo zasadeni z zvezdami. Elektronsko oko je pripomoglo človeku, da globlje pogleda v neraziskane prostore širnega vesoljstva. Pričakujejo še nadaljnjo izpopolnitev te iznajdbe in astronomi upajo, da jim bo to oko pomagalo pri rešitvi vprašanja, če obstaja življenje tudi na drugih planetih našega sončnega sistema.

Mesec relejna radijska postaja

Dasiravno raketa „Pionir“ ni uspela priti na Mesec, je prirodni satelit naše Zemlje vendar koristno služil kot relejna postaja za radio valove. Znanstvenikom je uspelo z radio valovi visoke frekvence poslati z nekega mesta v Arizoni poročilo na drugo mesto v ameriški državi New Meäco. Pot, ki jo je napravilo to poročilo, je dolga 600.000 km, ker so bili radio valovi najprej poslani na Mesec, na katerem so se odbili od njegove površine in napravili prav tako dolgo pot nazaj na Zemljo — sprejel jih je namreč radijski sprejemnik v New Meäco, ki je bil oddaljen vsega skupaj 500 km od emisijske postaje. Medtem bi mogli sprejeti to poročilo na celi površini našega planeta, s katere je bil tisti trenutek Mesec viden. Vso to velikansko pot 600.000 km je radio poročilo preletelo v 2 sekundah.

Z nadaljnimi poskusi so ugotovili, da je mogoče pošiljati cele radio emisije, poslušujoč se pri tem Meseca kot releja. Sprejem teh emisij je bil zelo jasn in boljši od emisij, ki niso bile poslane preko Meseca. Ionizirani sloj zemeljske atmosfere ni dosti škodil razširjanju teh valov skozi prostor vesoljstva.

Emisijska postaja, ki je delovala na ameriški raketi „Pionir“, izstreljeni na Mesec, je potrdila te poskuse, ker je bil sprejem teh poročil na Zemlji zelo jasn, dasiravno je bila oddajna postaja razmeroma šibka. To pomeni, da bi bili prvi ljudje, ki bi prispele na Mesec, v zelo dobri radio zvezi z našo Zemljo. Ti bi celo lahko gledali televizijske programe, poslane z Zemlje, medtem ko bi bil sam Mesec idealen relej za televizijske valove. Televizijska relejska postaja na Mesecu bi s svojo emisijo zajemala skoro polovico naše zemeljske krogle.

Deželni muzej spet odprt

Od srede preteklega tedna dalje je deželni muzej v Celovcu spet odprt za letošnjo sezono. Muzej so odprli z dvema posebnima razstavama. V razstavnih prostorih prvega nadstropja je prikazanih 50 grafik 11 umetnikov dunajskega Hagebunda, v drugem pa „Abesinija - narodolovna razstava“.

Ravnatelj muzeja dvorni svetnik dr. Rudan je pri otvoritvi dejal, da bo uvodnim razstavam sledila vrsta prikazov. V načrtu so različne manjše razstave, ki bodo trajale po tri tedne in večje z daljšo razstavno dobo. Posebno pozornost bodo posvečali temu, da publiki omogočijo vsestranski stik z upodabljalno umetnostjo.

Kje ste, Lamutovi?

31 Anton Ingolič

Bukve okoli naju so bile tako redke, da sta se tam s hriba videla oba dimnika; kar naprej sta bruhala črne saje, ki pa niso mogle do naju.

Brigitta je čez čas odstavila ustnice in me vprašala smeje: „Me imaš tako rad, da bi mi kupil kolo?“

„Seveda, kupim ti ga, najlepšega!“ sem zadrihano odgovoril.

„Tudi dežni plašč, takšen, kot jih zdaj nosijo?“

„Tudi plašč! Vse, kar hočeš!“

„Nimaš toliko denarja, da bi mi kupil, kar hočem!“

„Zaslužil ga bom! Ko boš moja žena,“ sem moško zadržal, „boš imela vsega!“

Razpotegnil se ji je obraz.

„Tvoja žena?“

„Seveda, mar ne boš moja žena?“

„Odkimala je.“

„Tvoja žena ne bom.“

„Izpustil sem jo iz rok.“

„Zakaj ne?“

„Ti si vendar tujec, priseljenc.“

„No, in?“

„Nič, in!“ Govorila je ljubeznivo, celo smehljala se je. „Veš, da se ne bom poročila s tujcem, pa še z rudarjem. Rudarja sploh ne maram. Vzela bom trgovca s trgovino. Zakaj se pa učim za trgovsko pomočnico?“

Še vedno nisem čutil pod nogami trdnih tal.

„Poljubov se nisi branila...“

„Prijetelji se lahko poljubljajo, ampak poroka, ljubezen, to je nekaj drugega.“

„Res, to je nekaj drugega,“ sem rekel, ne da bi razumel, kaj se pravzaprav dogaja z menoj.

„Kolo mi boš vseeno kupil, ne?“

„Tebi, vsem štirim ga bom kupil.“

„Saj sem rekla, da si sijajen fant, čeprav si rudar in doma nekje z Balkana.“

Ne vem, kaj sva še govorila, tudi ne vem, ali so se ji prsi še nadalje tako izzivalno dvigale, vem le to, da sem hodil ob njej kot tujec, rudar in tujec z Balkana.

Ko sva se poslovila, sem šel naravnost proti tisti hiši, kjer je iz veže vabila rdeča lučka. Stal sem že v veži. Toda rezgetajoči smeh, pravi kobilji smeh, ki je prihajal nekje od zgoraj, me je spodil nazaj na ulico. Vso noč sem taval po koloniji in po gozdovih naokoli. Od povsod sem videl oba črna dimnika, ki sta neprestano bruhala saje, slišal stroje, ki so vso noč zamolklo brneli, videl premikajoče se kolo na dvignem stolpu, srečaval rudarje, ki so prihajali iz jame znojni, utrujeni, nekateri pa so se

vračali iz gostiln, ti so bili utrujeni še bolj. Videl sem tudi avtomobile, v katerih se je vračala gospoda z veselje in z daljših izletov, iz Strasbourga, Metz, morda celo iz Pariza. To so bili uradniki, inženirji, direktorji, trgovci, kavarnarji, vsi od kraja Francozi. Le kaj sem mislil, tepec neumni! Ali nisem videl, da je dekletom samo zato, da jih vodim po lokalih, morda so z menoj tudi izzivale druge fante, tiste, ki bi jih rade vlovile. Toda ljubezen, poroka? Kaj vendar mislim! One so domačinke, Francozinje. Tudi Gaspard je domačin, je Francoz, vendar v meni ne vidi tujca, tovariš sem mu, prijatelj. Toda, kolikor sem doslej videl, je Gaspardov malo v tej deželi, kakor je bilo na Avstrijskem malo Zeplov. Za večino sem tujec, rudar nekje z Balkana!

Ko sem ob zori pritaval do šahta, so prvi rudarji že prihajali na delo.

„Marko!“

Bil je oče.

„Včeraj popoldne in zvečer sem te iskal. Ali veš, kaj je novega?“

Iz njegovega obraza sem bral dobro novice.

„Včeraj so se pripeljali Lesjakovi iz Razdrtega. Lesjačka je povedala, da se je mati le odločila. Vložila je prošnjo za potni list. Čez mesec bodo tu, čez mesec bomo po dolgem času spet vsi skupaj.“ Položil mi je roko na ramena. „Marko, ti si fant, ti si mož!“

Jaz pa sem bil tako majhen, tako neobglen, ko sem stopil v dvigalo in se z drugimi rudarji pogreznil v jamo.

Na Jurjevo so končno prišli.

Oče si je vzel dopust in se jim odpeljal naproti do Strasbourga. Zadnje tedne, kar je vedel, da bodo zares prišli, ni nikjer dolgo zdržal. Največ je bil v stanovanju, ki mu ga je dalo ravnateljstvo, ko je prinesel potrdilo, da bo prišla družina. Stanovanje je bilo v bližini njegovega prejšnjega stanovanja, hiše, dvostanovanjske, so stala samo na gornji strani ulice. Naša hiša, da jo tako imenujem, je stala prav na koncu ulice, ki se je zložno vzpenjala po hribu navzgor do grebena, ki je bil obrasel z grmovjem in drevjem. Tu je tekla meja med Francijo in Nemčijo. Drevje je bilo še golo, le kak zgodnji grm je že ozelenel ali vsaj poganj. Zaradi stanovanja je bilo precej tekanja, preden sva ga uredila. Vanj sva prenesla pohištvo iz očetove dotedanje sobe, poleg tega je oče kupil na obroke nekaj novega pohištva in posode. Lotila sva se tudi prekapanja vrta, ki se je vlekel za hišo skoraj do meje.

V drugi polovici hiše so stanovali Poljaki. Mudronj, tako se je pisal naš sosed, je bil kako leto mlajši kot oče, a silikoza ga je tako zdelala, da je bil že na kraju svojih moči. V jama ni hodil že dobro leto dni, opravljal je lažja zunanja dela. Doma je posedal ure in ure na vrtu in pokašljeval.

Kakovost krme je v rokah pridelovalcev

Od vsega, karkoli lahko vpliva na proizvodnjo živine, je najpomembnejša kakovost krme. In vendar še mnogi kmetovalci po večini skrbijo samo za to, da preskrbijo živini zadostne količine krme, ne gledajo pa dovolj tudi na njeno hranilno vrednost. To se najpogosteje pojavlja pri senu, ki je osnovna krma za vse prežvekovalce in konje.

Ker je od osnovne krme odvisna višina živalske proizvodnje, moramo poskrbeti, da bo krma čim bolj hranilna. Trava, ki jo kosimo za zimsko krmo, je sposobna, da izloči iz tal za živino potrebne hranilne snovi, če jih seveda zemlja ima. Namen pridelovanja in pridobivanja krme s travnikov je, da izkoristimo sposobnost trav za nabiranje hranilnih snovi, da jih pokosimo takrat, ko so teh snovi že dovolj nabrale in v takšnem odnosu, kakršen je za proizvodnjo živine najprimernejši, ter da te snovi pri konserviranju (sušenju ali siliranju) v čim višjem odstotku v rastlini tudi ohranimo.

Na negojenih in slabo oskrbovanih travnikih ne moremo pridelati niti mnogo krme niti krme dobre kakovosti. Na splošno primanjkuje našemu senu fosfora, katerega trave ne morejo v zadovoljni meri načrpati, če tega v zemlji primanjkuje. Redno oskrbovanje in gnojenje travnikov s hlevskim gnojem in mineralnimi gnojili nam zagotavlja velike pridelke krme, ki bo tudi polna vsebine, če bomo travo ob pravem ča-

su kosili in krmo sušili tako, da bo izgubila čim manj hranilnih sestavin.

Na splošno se kosi pri nas za zimsko krmo prestara trava. Pridelovalci računajo pri tem na večje pridelke, ne ozirajo se pa na hranilnost krme. Travnike moramo kositi takrat, kadar ima ruša največjo hranilno vrednost, oziroma, ko vsebuje največji odstotek beljakovin. Beljakovine so namreč v krmnem obroku za žival najvažnejše in nenadomestljive. Od časa, ko delajo trave kolenca, ob cvetenju in po cvetenju pa se odstotek beljakovin in druga osnovna sestava travniških rastlin temeljito spremeni.

Največ beljakovin in dobrih hranilnih snovi je v mladi krmi. Taka krma je tudi bolje prebavljiva. Če se košnja zakasni, se zniža odstotek beljakovin, zniža se pa tudi prebavljivost sena.

Najprikladnejši čas za košnjo v pogledu pridelka hranilnih snovi in tečnosti sena

je torej takrat, ko trave, ki jih je v travni ruši največ, poženo v klas in pred cvetenjem trav.

Tretje sredstvo, ki nam pripomore k boljši kakovosti osnovne krme, je njeno konserviranje (sušenje ali siliranje). Tako se izgubi pri običajnem (dvodnevem) sušenju sena na tleh, celo pri najugodnejšem vremenu, približno petina hranilnih snovi, ki jih je vsebovala trava, pri dobro napravljeni silaži pa le desetina. Če ob sušenju seno moči dež, se tudi izgubi polovica hranilnih snovi. S sušenjem sena na ostrveh, na žici, s hladnim zrakom ali podobnimi pripomočki, ali če krmo siliramo, pa znižamo izgube na najmanjšo mero.

V sodobni živinoreji želimo z učinkovito krmo doseči visoko in kvalitetno proizvodnjo živali. Zato se bomo morali poslužiti vseh mogočih pripomočkov, s katerimi bomo pripravili vsebinsko bogato krmo.

Misli ob poročilu o razvoju molznosti v živinorejskih zadrugah

Že kmetovalec preteklih stoletij je med svojo govejo čredo odbiral in puščal za pleme le teleta dobrih krav in bikov, ki jih je posebno dobro negoval in krmil. Vendar so bile tej poti odbire za boljšo produktivnost postavljene meje. Čim manjši je bila njegova čreda, tem manjše so bile v preteklosti kmetovalčeve možnosti odbire in dosege boljše molznosti in hitrejšega prirast-

ka. Trgovanje s plemensko živino v sosesčini je sicer možnosti vzreje k boljši storilnosti nekoliko povečalo, vendar se je tudi tu kakor v zasebni odbiri kmalu pojavila zla posledica križanja ali parjenja v sorodstvu. Šele kmetijsko združništvo je omogočilo v vzreji goveje živine vzpon na storilnost oz. molznost in letni prirastek mlade živine, ki ga srečamo in vidimo sedaj v svetu.

Živinorejske zadruge in njihove zveze so pod vodstvom kmetijskih znanstvenikov in živinorejskih strokovnjakov v zadnjih 50 letih povežale tisoče malih govejih čred iste pasme v veliko čredo, med katero se redno kontrolira molznost in odbirajo telice in bikci za pleme. Razvoj tehničnega napredka in stopnjujoči se pomen denarja v kmetijskem obratu pa terjata od kmetovalca — predvsem v alpskem predelu, kjer je govedoreja glavna tržnoproizvodna panoga — da posveča opazovanju razvoja odbire in storilnosti v govedoreji enako pozornost, kakor pa pridelovanju kvalitetne krme in smotrnemu krmiljenju.

Iz tega spoznanja hočemo v naslednjem ogledati razvoj storilnosti oz. molznosti koroških govejih pasem v zadnjih petih letih in to na podlagi letnih poročil, ki jih o svojem delu in ugotovitvah dajejo živinorejske zadruge in njihova kontrolna zveza.

V preteklem letu je ta zveza vršila kontrolo nad molznostjo pri 16.651 kravah na 2.357 kmetijah in imela s tem pod kontrolo dobrih 20 % krav v deželi. Računano na te krave je lani znašala povprečna letna molznost na kravo 2.942 kg mleka s 116 kg maščobe, kar odgovarja 3,94 % maščobe v mleku. Od leta 1953 se je povprečna molznost kontroliranih krav povečala za 237 kg mleka in za 10 kg maščobe na leto.

Kmetijstvo po svetu

Pomirjevalna sredstva — za rastline

Nemški učenjaki so odkrili kemično spojino, ki močno deluje na številne vrste rastlin. To je nekakšno poživilo ali pomirjevalno sredstvo. Raziskovalci življenja rastlin trdijo, da rastline trpijo podobno kakor druga živa bitja. Zelo jih izčrpa suša, ko dalj časa stradajo. Pozneje si le počasi opomorejo, če jim posebej ne pomagamo. Izčrpanim rastlinam je treba nuditi okrepčilo, pomirjevalno sredstvo, ki deluje tako, da se potem kmalu spet sveže in da se ne pokaže nobena bolezen zaradi izčrpanosti. Rastline, zlasti sadno drevje, ki so trpele zaradi pozebe ali suše, se več ali manj sušijo ali hirajo tudi pozneje, ko imajo dovolj vlage in ni več mraza. Če pa jim nudimo okrepčilo, se ne posuši nobena veja in se tudi ne zmanjša pridelek sadnega drevja.

To odkritje je velikega pomena zlasti za sadjarstvo, pa tudi za gojitelje rastlin na drugih področjih.

Denarno gledano se je edino vsled sistematične odbire in vzreje rentabilnost mlečne proizvodnje povečala za okroglo 475 žilna kravo.

Med koroškimi pasmami zaznamujemo pri kontroliranih kravah v zadnjih petih letih največji porast molznosti pri kravah pincgavske pasme in sicer za 350 kg mleka in za 15 kg maščobe v njem. Pri tem je treba seveda upoštevati, da je od te pasme pod kontrolo 5.832 krav. Druga v deželi številčno najmočnejša pasma, to je marjadvorska pasma zaznamuje pri 6.203 kontroliranih kravah v zadnjih petih letih le porast za 101 kg mleka in 4 kg maščobe na kravo. Kontrolirane krave te pasme dajejo med pasmami v območju našega jezikovno mešanega ozemlja tudi najmanj mleka. Letna povprečna molznost kontroliranih krav te pasme je z 2.811 kg mleka za 145 kg nižja od molznosti krav pincgavske in za 299 kg nižja od krav simodolske ter za 368 kg nižja od krav sivorjave pasme.

Najvišjo molznost izkazujeta že skozi leta na Koroškem številčno najšibkejši pasmi sivorjavega in simodolskega goveda. Do čim v zadnjih petih letih pri sivorjavem govedu ni mogoče zaznamovati vidnega porasta v molznosti, je le-ta očitiden pri simodolskem govedu. Leta 1953 je bilo od te pasme pod kontrolo le 861 krav, lani pa jih je bilo že 2.343. Molznost kontroliranih krav je narasla za 273 kg na 3.110 kg mleka s 121 kg maščobe v njem. S to molznostjo že sedaj ta pasma očitno dominira nad vsemi deželnimi pasmami. Ta odlična molznost v kombinaciji s hitro rastnostjo telet obeta tej pasmi predvsem v območju marjadvorskega goveda še veliko bodočnost in absolutno prednost pred drugimi pasmami. (bl)

Kmetijska posojila po znižani obrestni meri

V okviru splošnih ukrepov za dvig produktivnosti avstrijskega kmetijstva zavzemajo kmetijski krediti kot agrarno-pospeševalni činitelj brez dvoma pomembno mesto.

Posebno poživilcev naj bi v tem letu predstavljal tako imenovani agrarni investicijski kredit (Agrar-Investitions-Kredit), ki je kmetom dostopen po 3 % obrestni meri na odplačilno razdobje 10 let. Agrarni investicijski kredit ni namenjen le za učvrstitev gorskih in ravninskih kmetij, povečanje kmetijske posesti v smislu ureditve življenjsko sposobnih družinskih kmetij in za kmetijsko naseljevanje, temveč tudi za splošne pospeševalne ukrepe v kmetijstvu in gozdarstvu. Sem spadajo predvsem gradnja stanovanj za kmetijske delavce, nakup gotovih kmetijskih strojev, gradnja silosov in gnojničnih jam, ukrepi za izboljšanje pašnikov in planin, ureditev sadovnjakov, zatiranje rastlinskih boleznih in škodljivcev, nakup tbc in bangove boleznih proste živine, ureditev vozniških poti in žičnic ter pogodovanje.

Višina posojila znaša najmanj 30.000 šil., a največ dve tretjini celotnih investicijskih stroškov. Izključeni so vsi kmetijski obrati, ki presegajo enotno vrednost 500.000 šil. ali 200 ha gozdne površine. Posojila v znesku do 50.000 šil. so dosegljiva na osnovi poročila, za večje vsote pa se zahteva zagotovitev z vpisom v zemljiško knjigo.

Poleg opisanega kreditnega fonda obstajajo v dosedanji obliki še ERP-krediti, ki so določeni za posebne namene, kot so: obratne strojne postaje, traktorski priključki, skupne hladilnice, vozna pota, tujski promet, pogodovanje in oskrba gozdov. Obrestna mera se pri tej vrsti kreditov giblje med 3 do 5 %.

Nadalje se kmetom nudi pod istimi pogoji kot doslej (obrestna mera 6,5 %, odplačilna doba 4 leta) „Agrarsonderkredit“, ki je namenjen za vse ukrepe, ki imajo za cilj racionalizacijo kmetijske proizvodnje.

Interesenti za kmetijske kredite dobijo podrobne informacije pri pristojnih okrajnih kmetijskih zbornicah.

Njegova žena, srednje velika ženska, pa je kar kipela od zdravja in življenja. „Vidi se, da ta njiva nima orača,“ me je oče opozoril nanjo. Morda mi je s to pripombo hotel dati na znanje, da me ima za odraslega, morda mu je le ušlo, kar mu je ob srečanju z njo najprej prišlo v zavest. Imela sta dva fanta, ki sta že hodila na delo, mlajši v separacijo, starejši v jamo. Čeprav je bilo sosedovo že prekopano, si je Mudronjka vselej, kadar sva z očetom delala na vrtu, našla tam na oni strani kako delo in navadno prva začela razgovor. Največ se je obračala name, ki sem ves čas, kar je bila na vrtu ali dvorišču, pasel na njej lačne oči. V tistem času sem obvisel z željnimi pogledi na vsakem dekletcu, ki je že imelo kaj prsi, in na vsaki ženski, ki ji obraz še ni bil naguban, lasje pa ne popolnoma sivi.

Tega dne, na Jurjevo, sem torej čakal pred postajo z ročnim vozičkom, ki sem si ga bil izposodil pri sosedovih.

„O, naš mladi sosed!“ se je razveselila Mudronjka, ko sem stopil v kuhinjo, kjer je dišalo po okusnem in obilnem kosilu. Mudronjka je bila razgreta, polna lica so se ji svetila, kot bi bila namazana z lojem. Zunaj na vrtu se mi je zdela prikupnejša. „Hitim,“ je dejala, „malo sem se zamudila, fanta bosta vsak čas doma, Mudronj pa je šele odšel na delo. Je družina že tu?“

Povedal sem, da naši pridejo s popol-

danskim vlakom, in poprosil za voziček, ki sem ga videl na dvorišču.

„Prosim, prosim, vzemite ga! Če vam lahko postrežem še s čim, samo izvolite! Sosedje smo.“

Ženska! Ženska! Ali pa sem bil jaz tedaj takšen, da sem videl samo oble prsi, okrogle boke, vabljiv smeh in oči, ki so gorele v čudnem ognju.

Kako bi tudi naj bilo drugače? Bilo mi je devetnajst let in bil sem zdrav, čeprav suhljat dolgin, vendar močan. Tiste štiri domačinke so me že lep čas dražile, do kraja pa me je razdražil Gaspardov naslednik v sobi. Gaspard se je namreč konec marca oženil in se preselil s svojo mlado ženo v kolonijo, njegovo posteljo pa je dobil majhen, črnolas in črnopoln Italijan Rebuffo. Menda je šele pred kratkim prišel s Sicilije, kajti znal ni drugega kot italijanski. Bil je kakih pet let starejši od mene in imel je žgoče oči in poželjive ustnice. Ne vem, ali se je meni poznalo ali ne, da sem gladoval na ženske, Rebuffo se je videlo na prvi pogled. Ko sem šel prvič z njim na pivo, je na račun vsake ženske, ki sva jo srečala, delal opolzke pripombe. Vseh besed seveda nisem razumel, dobro pa sem razumel smisel njegovih namigavanj. Še dvakrat sva šla skupaj, potem nisem maral več z njim. V nedeljo, ko sem se zaradi slabega vremena že sredi popoldneva vrnil s pohajkovanja po koloniji, sem našel Re-

buffa z žensko v postelji. Ženska je ob mojem vstopu prestrašena vzkliknila in si pokrila obraz z dlanjo, Rebuffo pa mi je samo zamahnil z roko in zaklical: „Fuori! Vial!“ Slika, ki sem jo videl, mi ni hotela iz spomina. Vse do večera sem jo nosil s seboj in še legel z njo. Rebuffa ni bilo, ko sem prišel, pustil je le razkopano posteljo. Rocco pa je tam v kotu že vleklo drevo. Njega Rebuffova postelja ni vznemirjala, imel je doma pet otrok, jaz pa sem dotlej komajda zaslučil, kaj ženska lahko nudi moškemu. Nisem in nisem mogel zaspati. Ko je Rebuffo prikolovratil, se je smejal na vsa usta in blaženo ponavljal: „Dulce, dulce!“ Sredi tedna pa je na večer prišel z žensko. Ne da bi se menila za naju, Rocco je seveda spet trdno spal (ta možak sploh ni delal drugega, kot vihtel kramp in spal), jaz pa sem se delal, kot da spim, sta se slekla in zlezla v posteljo. Čudno, da sta ugasila luč, toda bilo je še vedno tako svetlo, da sem videl, da zajetna, mesnata ženska ni več mlada. Rebuffo je tu in tam zašepetal kako besedo, ženska pa ves čas ni spregovorila niti besedice. Njuna postelja ni bila oddaljena od moje niti pol metra, lahko bi jo bil dosegel z roko in potegnil odejo z njiju. Kmalu me je obilil pof, kot da spadam v jami zasajam kramp v najtrobje premogovo plast. Že sem mislil, da se bo ženska pobrala, toda ne, začela sta znova. Poželenje, ki me je prevzemalo, se je me-

šalo z gnusom in jezo. Kako dolgo naj že gledam in poslušam njuno početje? Res mi slita, da spim ali da mi je vseeno? Rad bi bil na Rebuffovem mestu, samo s tole žensko ne, s tole nikakor! Če bi imel Brigitta v postelji! Tepec, kupil bi ji bil kolo, kupil ga še sebi, ni je stvari, ki je rudar ne dobi na obroke, pa bi se odpeljala kam daleč med gozdove, kaj bi ji tam pomagalo, če bi se še tako branila? Morda bi bila voljnija Flora, morda Henrietta, pravijo, da so lihe in mirne bolj vroče, ko se ogrejejo, morda se tudi prej vdajo? Takoj jutri pričakam eno od njih in jo povabim v kino. Ampak, Rebuffo, nehaj vendar! Hočeš, da vaju vržem ven, ali pa da samo tebe porženem skozi vrata pa planem na žensko, naj že bo kakršna koli! Ne bi mogel povedati, kaj vse mi je tisto uro ali tisti dve uri bledlo po glavi in kako mi je vrela po žilah. Končno se je ženščina le odpravila. Komaj je zaprla vrata za seboj, sem skočil iz postelje, pograbil Rebuffa, ki je ležal kot zaklan, in ga potegnil na tla. V vseh jezikih, ki sem jih in jih nisem znal, sem mu rekel, da je prasec, največji, kar sem jil kdaj videl. Precej časa sva se rvala, nazadnje sem ga pahnil na hodnik, vrata pa zaklenil. Toda tako dolgo je razbijal po njih, da sem moral odpreti. V soboto ponoči se je ponovilo isto, samo da je prišla druga ženska, mlajša in lepša.

(Se nadaljuje)

IVAN JAN: **BEG**

Pred slabim letom so komandanta Rafla zajeli. Ne bi ga, a ko se je zbudil, je bil že zvezan. Tudi kurirja so ujeli in ga kar tam ubili. Njega pa so osuvali in ga zaradi njegove poveljniške značke odvlekli pred visokega gestapovca. Tudi tedaj je bila zima. Dva dni so ga že vodili pred visokoraslega zasliševalca, ki je imel predrzen in vrtajoč pogled. Ko ni nič zaleglo, je spet padlo po njem. Njegov poveljniški rdeči znak na levem rokavu je na zasliševalce deloval kot magnet in kot rdeča, hudega bika razdražujoča plahta. On pa nič!

„Ali veste, kaj vas čaka?“

Gestapovec ga je prebodel s pogledom, a Rafel dolgo ni odgovoril. Kot zamišljen je kar naprej ogledoval lepo izgleden kamenit podstavek na pisalni mizi, kamor je Nemec segal po pero.

„Vprašanje je odveč, ker je odgovor obema jasen!“

Rafel se ni bal smrti. Le tistega pred njo. Vendar mu je bilo žal, da bo kmalu vsega konec... Toda listi kameniti podstavek...

Gestapovec mu je zdaj nalil konjaka. Zaigral je na drugo struno in odslovil celo stražarje. Velel ga je razvezati in ostala sta sama.

„Smrt?... Molite se. Vi niste eden tistih tepcev. Premislite... Kljub naši moči ali pa prav zaradi nje vam ponujam življenje. Samo...“

Nemec je nagnil čašo. Tudi Rafel je srknil ponudeno pijačo in pričakujoče pogledal zapeljivca.

„Samo... Pokažite nam vaše skrivališče, vaše ljudi!“

Rafel je molčal, gestapovec z belo mrtvaško glavo in tremi zvezdicami pod vratom se je na pol obrnil in spet dotočil čaši. Sama sta bila v prostoru, ki je bil v prvem

nadstropju. Zunaj je bilo do kolena snega in še je padal. Sredi mize pa tisti gladki, na sredi zarezani kamen. Še enkrat ga je pogledal, se stegnil in...

Tisti hip je gestapovca obšlo, ko da bi vanj spustil silen električni tok. Pred očmi so mu zaplesali sivi kolobarji in sesedel se je v naslanjač ter se začel potapljati v temno globočino.

Prvi udarec je bil dovolj močan, da je Nemca omamil, drugi pa je bil dovolj za vselej, kajti kamen je bil težak.

„Na, tu imaš skrivališče!“ je siknil Rafel in z levico ulovil steklenico, da ni zaropotala po tleh.

Svinčeno težko telo gestapovca je naslonil na pisalno mizo, da je bilo, kot bi si podpiral glavo in spal. Potem je Rafel še dvakrat dvignil gladki podstavek. Zaropotalo ni niti toliko, kakor če bi srl oreh.

„Zdaj pa brži!“

Skočil je k omari, vzel papirje, jih zmažil v žep, v drugega mimogrede potisnil pištolo, potem pa snel brzostrelko. Po prstih je stopil do vrat in jih zapahnil.

„Hitro k oknu in ven!“

Bled, a odločen se je spomnil, da bo varnejši, če obleče gestapovsko bluzo, ki je visela v omari. Hitro je dal še kapo na glavo in, ko je zakoračil mimo ogledala, se je sam sebe ustrašil. Ustavil se je ob oknu, a tudi v njem je videl svojo spreminjeno podobo, okrašeno z belimi mrtvaškimi glavami.

Ko je odpiral veliko okno, je rahlo zavelo, a njemu je zavpilo, kot bi piskala lokomotiva. Ozrl se je v vrata za hrbtom. Nič! Naprej!

Objel ga je mrzel, osvežujoč zimski zrak. Skok. Zapršil se je v sneg, in ko se je pobral, ni bilo videti nikogar blizu. Vsi so

bili pri kosilu. Pod okni ni bilo nikogar, le pred garažo sta stala dva prazna avtomobila. A tam zadaj je bila živa meja, breg, potok in potem gozd. Rešitev.

Rad bi stekel, a si je zapovedal hladno kri in mirnost, čeprav ga je pod nogami žgalo, da bi skočil kot vzmet. Še tri, štiri korake — in prešel bo tisti nevarni del poti pod okni. Na čelo so mu stopile rahle potne kapljice. Tisti metri so most, most med življenjem in smrtjo, metri pod okni, do ogla velike gestapovske hiše in do garaže. Srce tolče, divje razburkano, on pa z brzostrelko na rami stopa naprej. Samo naprej! Tam zadaj pozna vsako stopinjo...

Vogal hiše je za njim, prav taka okna, za katerimi ne ve, kaj se godi. Življenje mu je ponudilo obe roki. Pospešil je korak, skoraj stekel je proti garaži...

Tedaj — ali je mogoče? Pod noge se mu je zakadil velik, renčoč pes. Hitreje se je pognal in skočil z gazi. A pes je bil urnejših nog. Rafel je z vajenim gibom snel orožje in se v teku obrnil in sprožil v režečo pasjo zver. Zdrdrala sta dva rafala. Besna žival je zatulila in se zvalila v sneg.

„Rafael, zdaj pa teči, kot še nisi nikoli!“ si je poveljeval in se poganjal po snegu, da je za seboj dvigal bele oblake pršiča.

Iz oken za njim so zarezgetale brzostrelke. Po zraku ga je lovila smrt, a on se je spuščal že proti živi meji. Rešen!

„Hudiči!“

V levici ga je speklo. Skočil je v potok, nekaj časa motovilil po njem navzgor in se s skale pognal na zvoženo pot. Potem ga je požrl gozd, sled pa je brisal sneg, ki je padal, kot bi stresal ogromne vreče drobnega gosjega puha.

Rano si je izlizal v samotni hiši, skrit v luknji, narejeni pod podom v kuhinjskem kotu. Tam mu je pomagala Lenka, brhko dekletke z zapeljivimi jamicami v licih...

PETER LEVEC:

Osvobojenje

(V Ljubljani 9. maja 1945)

Od vzhoda-zapada, od vzhoda-zapada odmevajo pesmi naših armad...

Vso noč se je jug zaletaval ob šipe, se dvigal razgret in trkal na vhode. Vstanite! Vstanite! Že tukaj smo mi — predhodnica naše velike svobode! Mi prvi! Mi prvi! Tovariš, povzpni se na sleme po vrvi, nad mestom nam prapor trumfa razvij!

Pregnali smo témo, podrla pregrade. Prešnil nam srca je radosten sij, glej, v soncu korakajo naše armade!

O, kaj je po ulicah danes ljudi! Med njimi dekleta in matere v nadi, da srečajo v uri te vélike zmage predrage, ki prišli so z daljnih poti. In lica junakov preplal je smehljaj, pretesna so njihova srca sedaj, da mogla bi toliko čustev dojeti... da mogli ves svet bi v tem hipu objeti.

In v izbi zaznal zmagoslavja utripe nekdo je, ki léžal je dolgo bolan: sedaj se je dvignil, prislone obraz je na šipe, vzdrtel je — dočakal današnji je dan.

FRANCE KOSMAČ:

Pomlad v svobodi

Teško smo že pomlad pričakovali, a glej, cvetovi prvi so pognali. Prek polj, gozdov in zelenečih trat darove svoje sipa nam pomlad!

Gozdovi v vetru so zavalovali, na poljih kmetje spet so zaorali. V poletju klas blestel bo kot zlato, saj naša srčna kri poji zemljo!

S pomladjo se začena spet življenje, pomlad nam je prinesla odrešenje. Cvetoča mlada Vesna prek gora s Svobodo je objeta k nam prišla!

MATEJ BOR:

SVOBODA

Še vedno nas budi naš klic: Zberimo zatiranci se z vseh vetrov sveta! Kdaj zemlja, koder danes krvavimo, bo naša spet! Ko boš povsod domal!

Ko nam ne bo več rezala gospoda ne kruha ne meja ne naših glav! Ko ti črepinje več ne bo razklal nihče, če boš zašepetal: Svoboda.

Vemo, svoboda je prečuden sad, ki ti ne pade v roke sam z drevesa. V vrhove strme, ki vihar jih stresa, nam moraš ponj, če rad ali nerad.

Samo po cestah, ki jim tlak je kri iz naših žil, dosežemo svoj cilj. Svoboda žito je, ki zazori iz ene same njive — iz gomil.

Tovariši OB PROGI

Kurir je prinesel pismo. Medtem ko ga je izročal komandirju, je pripovedoval, da je na prehodu čez progo padel v zasedo.

„Že zopet,“ je rekel komandir, ne da bi dvignil pogled od branja. „Najbrže so te vzeli na muho,“ se je pošalil.

„Cel rafal mi je spustil v hrbet,“ je rekel kurir Tone in začel zlagati prestreljeno pošto na travo. „Samo pošta me je rešila.“

„Pa tvoje noge,“ je dejal komandir Savo. Vsi smo se smejali in tudi Tone se je smejal z nami.

„Sedaj pa zares,“ je rekel komandir. „Prišlo je pismo od štaba bataljona, naj proslavimo prvi maj. Pišejo nam, naj na ta dan izvršimo borbene akcije, zakurimo kresove, organiziramo proslave, mitinge in še cela vrsta je drugih predlogov. Pismo se končuje z misljo, da bomo tako najlepše proslavili največji delavski praznik.“

„Grem še k drugim četam,“ je rekel kurir Tone. „Pohiteti moram, da se bodo tudi one dobro pripravile. Povem jim, kaj vse boste naredili za ta dan. Vem, da bodo hoteli biti boljši.“

„Le povej,“ je rekel komandir. „Nič ne

bo šel na progo, drugi pa bo zakuril kresove po vrhovih.“

Čela se je razšla. Do večera je prvi vod čistil orožje. Drugi pa je takoj odšel na pot.

Zvečer sta v prvem vodu drug za drugim korakala Gorazd in Jaro. Senca gozda so vedno bolj tonile v temi. Od daleč se je slišalo piskanje lokomotive, v vasi pa je

Bil je oklopni vlak. Tega niso pričakovali na tem delu proge.

Komandir je skočil k mitraljevcu. Nekaj časa je oprezoval, potem pa je videl, od kod prihaja ogenj. „Tja,“ je pokazal z roko. Začeli so se križati rafali. „Pregnati jih moramo,“ je rekel komandir. „Breg se prestrmo dviga. Sami bi jim zlezli pred cevi.“

zalajal pes, potem dva in potem vsi vaški psi.

„Kmalu bomo ob progi,“ je rekel Gorazd Jaro.

„Da,“ mu je odvrnil prijatelj. Potem sta drug ob drugem ležala ob progi in čakala na vlak, ki je moral priti. V daljavi pa je po nebu tipal reflektor in se križal s snopom drugega, ki se je prižgal takoj za njim.

„Če bi bil doma, bi šel na izlet,“ je šepnil Jaro. Gorazd je prislunil njegovemu glasu. „Jaz tudi,“ je odvrnil. Potem se je Jaro splazil k progi in prislunil na tračnici. Zdelo se mu je, da v daljavi tolčejo kolese. Še bolj je prislunil.

„Nekaj se nam bliža,“ je poročal komandirju, ko se je vrnil. Ni bilo treba dolgo čakati. Ropotanje koles je prihajalo vedno bliže, vedno bliže, da je borcem od tega že šumelo v ušesih. Komandir je zamahnil z roko, Gorazd je zavrtel stikalo. Poblislilo je, pok, vzbuh, lomljenje, vpitje. Tišina. Zrak je smrdel po dinamitu, nato streljanje.

Splazil se je h Gorazdu in Jaru. „Vzemita mitraljez in se jim splazita za hrbet.“

Šla sta. Kmalu so zabrnili onstran kratki rafali. Tone je vstal in vrgel nekaj bomb. Vojaki so stopnjevali ogenj. Potem so utihnili. Komandir je mislil, da so se potuhnili.

„Glej,“ je rekel mitraljezec. Tone se je obrnil. Visoko gori so zagoreli trije kresovi. „Vsem je vroče, nam in onim tam gori,“ je šepnil komandir.

Vzletela je raketa. Razsvetlila je progo in njeno okolico. Tone je videl, kako so bežali vojaki, tam na oni strani proge pa je zagledal samo za trenutek Jaro, ki je na hrbtu nosil Gorazda. Pognal se je tja. Odvzel mu je mitraljez.

„Najbrže ni hudo,“ je menil Jaro. Hitro so se umaknili na krit prostor. Tam je Jaro previl Gorazda. Dvignili so ga in kolona je šla v noč. Visoko gori so goreli kresovi.

„Vroč, ognjen in krvav maj,“ je rekel sam za sebe komandir Tone in nekje v srcu si je želel tihega, veselega, mirnega in sončnega maja. V. N.

veš. Izmisliš si lahko, kar hočeš.“

Kmalu je izginil Tone med drevjem, ki je bilo že v zelenju. „Do proge nam ne bo težko priti,“ je rekel komandir in pokazal proti gozdu. „Vse je zeleno. Ne bodo nas opazili. Prvi vod

Izgledi za Ženevo niso slabi

Ameriški prezident Eisenhower je na svoji zadnji tiskovni konferenci zahteval še tesnejšo povezavo med zahodnimi državami. Ta njegova izjava tik pred pričetkom vzhodno-zahodne konference zunanjih ministrov da slutiti, da na Zahodu nikakor še niso uspeli doseči popolnega soglasja v vseh vprašanjih, o katerih bodo razgovarjali v Ženevi. Še bolj potrjuje to domnevo dejstvo, da biva ta teden na obisku v Ameriki bivši predsednik angleške vlade Churchill, kar v političnih krogi komentirajo s tem, da bo pri Eisenhowerju skušal doseči več razumevanja za angleško stališče v vprašanju pogajanj s Sovjetsko zvezo.

Na zadnjem sestanku predstavnikov zahodnih držav v Parizu so sicer trdili, da je Zahod pred ženevsko konferenco bolj enoten kot kdaj koli, vendar pa ravno Eisenhowerjeva izjava ter Churchillovo poslanstvo najbolj zgovorno pričata, da je ta enotnost zgrajena na precej nezanesljivih temeljih. To nehoje priznava tudi nekdanji

ameriški prezident Truman, ko zahodne države roti, naj bodo pri pogajanjih s Sovjetsko zvezo dovolj odločne.

Toda trenutni položaj na Zahodu kaže, da polagoma le prevladuje spoznanje, da s krčevitim vztrajanjem na enostranskem stališču ne bo mogoče doseči sporazumov z Vzhodom, marveč bo to mogoče le z medsebojnim popuščanjem. Zato tudi o pariških sklepih pravijo, da pomenijo „zmago prožnosti“, kar pomeni, da zahodne države ne bodo prišle v Ženevo s tesno omejenimi direktivami, marveč bodo svoja stališča skušale prilagoditi trenutnim potrebam. Podobno stališče je napovedal tudi predsednik sovjetske vlade Hruščev, ki je le za primer, da Zahod nikakor ne bi hotel upoštevati nasprotnih mnenj, napovedal dosledno uresničitev sovjetskih načrtov glede Nemčije. Šele potem, če zahodne države ne bi hotele skleniti mirovne pogodbe s celotno Nemčijo, je dejal Hruščev, bi bila Sovjetska zveza prisiljena, da vprašanje enostransko uredi z Vzhodno Nemčijo.

Proslave letošnjega 1. maja

(Nadaljevanje s 1. strani)

ÖVP, da bi s pomočjo cerkve odvrnila volivce od glasovanja za socialiste, toda nobena sila kapitalizma — je zaključil svoj govor — nas ne more odvrniti od tega, da se ne bi borili proti reakciji in samovladi ene stranke. Borimo se za ohranitev demokracije, borimo se, da bi avstrijsko ljudstvo moglo živeti v blaginji, svobodi in miru!

Na socialistični proslavi 1. maja v Celovcu je govoril deželni glavar Wedenig, ki je ostro zavrnil trditve ÖVP-jevskih propagandistov, ki trdijo, da so vsi uspehi, ki jih je Avstrija dosegla v povojnih letih, izključno zaslug ÖVP odnosa Raaba in Kamitzja. Ta uspešni razvoj ni zaslug ene ali druge stranke, to je uspeh sodelovanja, to je plod prizadevanj in truda vsega avstrijskega ljudstva. Govornik je zavzel stališče tudi do ÖVP-jevske parole o „Rennerjevi polji“ in poudaril, da je za predhodnico današnje ÖVP dejansko Drava pomenila mejo, zato je ozemlje južno Drave načrtno zapostavljala in ga gospodarsko zanemarjala. Velike prvomajske proslave so imeli koroški socialisti tudi v Beljaku in Št. Vidu, manjše prireditve pa so bile po vsej deželi.

Številne proslave za 1. maj je priredila tudi KPO in je Erwin Scharf kot govornik na prireditvi v Celovcu odločno zavzel stališče do izjave ÖVP-jevskega ministra Grafa, ki je dejal: Zakaj bi delavci danes že

demonstrirali, saj jim je Raab dal že vse, kar potrebujejo. Največjo prireditve so tudi komunisti imeli na Dunaju, kjer je govoril predsednik stranke Kopenig, povorka pa je trajala skoraj dve uri.

Pa celo ÖVP, ki prej nikdar ni pokazala dovolj razumevanja za delovnega človeka in je tudi delavske prireditve smatrala za predrzno izzivanje, je tokrat našla dopajdenje na proslavi praznika dela. Govornik na dunajski ÖVP-prireditvi minister Bock se je v svojem prazničnem razpoloženju povselp celo do trditve, da so ÖVP-jevci dejanski in edini zastopniki avstrijskih delojemalcev.

Kako delovni ljudje Avstrije res mislijo o Bockovi trditvi, pa bodo povedali pri volitvah 10. maja, ko bodo dali glasove tisti stranki, ki dejansko zastopa njihove interese — Socialistični stranki Avstrije!

Intervju s predsednikom ZSO v jugoslovanskem tisku

V zadnjih dneh je jugoslovanski tisk objavil obširen intervju s predsednikom Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, ki je v razgovoru z dopisnikom Tanjuga na Dunaju zavzel stališče do nastalega položaja v zvezi s sprejetjem zakona o ureditvi šolstva na Koroškem in zakona o uradnem jeziku pred sodišči na našem ozemlju. Ponovno je bilo jasno poudarjeno, da koroški Slovenci odločno zavračamo zakona, ki sta bila sklenjena mimo nas in brez upoštevanja naših želja ter se ne skladata z duhom in besedilom člena 7 državne pogodbe.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjini magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 9. maj:

I. program: 8.00 Lepo obnašanje in popevke — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.10 Pridite peli — 16.20 Mladinska oddaja — 17.10 Tako sem se smejal — 17.20 Še vedno poje Avgustin — 18.15 Mala srca, velika ljubezen — 20.30 Za dobro voljo.

II. program: 8.20 Pisan spored glasbe — 9.20 Zabavna glasba — 11.00 Tako zveni pri nas doma — 14.15 Godba na pihala — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Mladinski koncert — 16.00 V vseh tonovskih načinih — 17.10 Lepa pesem — 18.10 Muzikalični vtisi s potovanja — 19.45 Operni koncert — 20.15 Usodno vprašanje Azija — 21.00 Operetni koncert.

Nedelja, 10. maj:

I. program: 6.10 Veseli zvoki — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Zveneča voščila za materinski dan — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 „Cebelica Maya“, igra za otroke — 17.05 Voščila — 18.30 Zabavni koncert — 19.05 Zabavna glasba — 20.05 Zabavna glasba.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 11.00 Orkestralni koncert — 15.00 Operetni koncert — 15.45 Wiecherl: Mali — 16.00 Plesna glasba — 16.30 Popevke — 18.00 Melodični sprehod — 18.30 Zabavni koncert — 20.05 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 11. maj:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Glasba in zanimivosti od vsepovsod (slov.) — 14.45 Prav za vas — 16.00 Muzikalične pravljicne slike — 17.10 Glasbena slikanica — 17.55 Za ženo in družino (slov.) — 20.15 Fatty Georges s svojimi solisti — 21.00 Glasba za zabavo — 22.10 Vsaka stvar ima dva konca.

— 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Avstrijska zabavna glasba — 17.15 Brali smo za vas — 17.55 Popevke — 18.25 Mladina muzicira — 20.00 Bavarsko — 21.00 Štirje proti štirim.

Sreda, 13. maj:

I. program: 8.00 Mi pojemo in pripovedujemo o deželi Drave — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. 5 minut za čebelarje — Kar želite, zaigramo (slov.) — 14.45 Glasba za mladino — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.10 Govori se o tem — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Življenje polno glasbe: Gerhard Winkler — 21.00 Lahko se govori o tem.

II. program: 8.20 Zabavna glasba — 9.35 Znamenita dela velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelje oper — 14.15 Avstrijski komponisti — 15.30 Zabavna glasba — 16.30 Za vesel popoldan — 17.15 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 17.55 Glasba za delopust — 19.25 „Santa Cruz“, slušna igra — 21.00 Zaupne melodije.

Četrtek, 14. maj:

I. program: 8.00 Zveneča plačno — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Kulturni koledar (slov.) — 15.30 Koroški avtorji — 16.00 Mali zabavni koncert — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Ko mesec tako lepo sije — 18.15 Oddaja delavske zbornice — 18.30 Mladinska oddaja — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Dela velikih mojstrov — 15.30 Dela avstrijskih komponistov — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Zaljubljene gosli — 17.55 Zabavni koncert — 21.00 Operni koncert.

Petek, 15. maj:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 14.00 Poročila, objave. Zgodovina odkrivanja sveta: Vikingi Južnega morja (slov.) — 14.45 Komorna glasba — 17.10 Marionetne igre — 18.10 Prosti čas je dragocen — 20.15 „Gyges in njegov prstan“.

II. program: 8.20 Zabavna glasba — 9.35 Poznana dela velikih mojstrov — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.30 Popevke — 16.00 Otroška ura — 16.30 Orkester akordeonov igra — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Francoski slikovni lok — 19.30 Ljudska glasba — 19.45 Za ljubitelje gora — 20.00 Pozdrav z Dunaja.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki je tudi vsak dan po končani zadnji oddaji televizijskega programa.

Sobota, 9. 5.: 19.30 Cuda živalskega sveta — 20.20 Dobra sedmorica — prenos iz Nemčije — 21.30 Športna oddaja.

Nedelja, 10. 5.: 17.00 „Trnjulčica“ — 19.30 Družina Leitner — 20.15 Poročila z glavne volilne oblasti.

Ponedeljek, 11. 5.: 19.30 Televizija iz ZDA — 20.15 Aktualni šport — 20.35 Obisk pri Teo Lingenu — 21.00 Skrivnosti življenja.

Sreda, 13. 5.: 17.00 Kaspernove dogodivščine — 17.40 „Veliki Divo“, film — 20.30 „Poročni zvonovi“, ljubzenska drama.

Četrtek, 14. 5.: 19.30 „Vaj nastop, prosim“ — 20.00 Prenos iz vaješkega doma Franca Domesa „Vožnja neveste v Petragradu“.

Petek, 15. 5.: 19.30 Enaindvajset, kdo ve več — 20.15 „Pesem o izdaji“ — kriminalna drama — za mladino ni primerno.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 9. maj:

5.00 Dobra jutro — 8.05 Mladina poje — 9.30 Majhen koncert — 10.10 Mnogične pesmi — 10.25 Panorama zabavnih melodij — 11.00 Odlomki iz znanih simfonij in koncertov — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Havajski napravi — 12.40 Domači napravi izpod zelenega Pohorja — 14.30 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.15 Iz zakladnice romantične glasbe — 17.10 Pred kongresom ZKS — 17.40 Godba na pihala — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Vedre melodije — 18.45 Okno v svet — 20.00 Plesna glasba — 20.30 Spoznavajmo svet in domovino.

Nedelja, 10. maj:

6.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Pisani zvoki — 8.00 „Šipkov grm“, mladinska igra — 8.55 Zabavna malineja — 10.00 Še pomnite tovariši — 10.30 Iz domače skrinje — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.25 Stare melodije v novih oblikah — 16.30 Zbori in samospevi — 17.00 Igrajo veliki zabavni orkestri — 17.30 „Veliki val“, radijska igra — 20.00 Novosti iz našega arhiva plošč — 21.00 „Marina“.

Ponedeljek, 11. maj:

5.00 Pisan spored zabavne glasbe — 8.05 Lahka glasba — 9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja — 9.20 Poje moški zbor Jože Moškrac — 9.40 Igra Ljubljanski jazz ansambel — 10.10 Malineja orkestra Radia Ljubljana — 12.00 Pet pevcev — pet popevk — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Narodne pesmi — 12.45 Zabava vas Tom Erich s svojim orkestrom — 15.40 Listi iz domače književnosti — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Značilnost poveljnega jugoslovanskega gospodarstva — 18.15 Mali koncert Slovenskega okteta — 20.00 Revija popevk in zabavnih melodij.

Torek, 12. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Ljudski pevci pred mikrofonom — 8.40 Palopisi in spomini — 9.30 Liki naših solistov v znanih operah — 10.10 Popevke in melodije — 10.45 Za dom in ženo — 11.30 Oddaja za otroke — 12.00 Od kvarteta do okteta — 12.15 Kmetijski nasveti — 14.00 Koktajl zabavnih melodij — 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.30 Voščila — 16.00 Za glasbeno ljubitelje — 18.40 Iz zbornika spominov — 20.30 „Hiša pod žgočim soncem“ — igra.

Sreda, 13. maj:

5.00 Jutranji glasbeni spored — 8.05 Glasbena popotovanja — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Iz albuma zabavnih zvokov — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.10 Plesi in napravi z narodno motiviko — 10.30 Jugoslovanska komorna glasba — 11.00 S popevkami po Evropi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Arije iz francoskih oper — 13.30 Poje pevski zbor „Ivan Rob“ — 15.40 Iz krvi rdeča... — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestane ob petih — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 Prerjiske melodije v izvedbi orkestra Ray Martin.

Četrtek, 14. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Poje Ljubljanski komorni zbor — 8.20 Melodije, ki jih radi poslušate — 8.40 Palopisi in spomini — 9.40 Pojo znani pevci zabavne glasbe — 10.35 Zabavna ruleta — 11.00 Odlomki iz oper Massenet — 12.00 Z Vaškim kvintetom — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Od popevke do popevke — 13.55 Slovenske narodne pesmi — 14.15 Turistična oddaja — 14.30 Voščila — 16.00 Izbrali smo za vas — 17.10 Glasbena križanka — 18.15 Zaplešimo Charleston — 18.30 Zabavni palpourri — 20.00 Sedrtkov večer domačih pesmi in naprevov — 20.50 Sadobni poljski liriki.

Petek, 15. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Solistična glasba — 8.40 Zabavna glasba — 10.40 Francoske popevke — 11.00 Za dom in ženo — 11.10 Štirje fantje vam igrajo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Narodne pesmi v novi obleki — 12.40 Iz filmov in glasbenih revij — 13.30 Venček narodnih — 13.45 Popevke — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 17.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 17.25 Od tu in tam — 18.10 Umetne in narodne poje mešani zbor „Ljubljanski zvon“ — 20.30 Mojsirska dela koncertne literature.

FPÖ trdi, da ima največ zaslug za odpravo dvojezične šolske odredbe
FPÖ pravi, da dajeja nova zakona koroškim Slovincem preveč pravic
FPÖ grozi, da bo zato borbo nadaljevala do „popolne zmage“
Zato bo za FPÖ glasoval le tisti
ki hoče še dalje hujskati proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam!

II. program: 8.20 Zabavni spored — 9.35 Poznana dela velikih mojstrov — 15.30 Za prijatelje popevk — 16.15 Aktualna reportaža — 16.30 Goslije iz Saarbrückna — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Vesel delopust — 19.20 Štajerska spominska leto — 19.30 Orkestralni koncert.

Torek, 12. maj:

I. program: 8.00 Ljudstvo muzicira — 8.45 Domači zdravnik — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež (slov.) — 14.45 Solistična ura — 16.00 Za prijatelje popevk — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 En mesec deželne politike — 19.45 Štajerska spominska leto 1959.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.35 Poznana dela velikih mojstrov — 13.30 Poznani orkestri

Darila za birmo
pri urarskem mojstru
Gottfried ANRATHER
Celovec - Klagenfurt, Paulitschgasse 9
Nakit ure reparature

Jabolčna in hruševa drevesca ter
vinske trte oddaja drevesnica ing.
Marko Polzer na Vazah, pošta
Št. Vid v P. — St. Veit i. J.

Kdor si želi poznanstvo v Kanadi,
Združenih državah Amerike, Južni
Ameriki ali Avstraliji

z namenom ženitovanja in poroke,
naj se s polnim zaupanjem obrne po
informacije na naslov:

„EVA“ AGENCIJA

10253-95 St., Edmonton, Alberta,
Canada.

Pismu priložite 20 šilingov in sliko!

FOTOGRAFIRANJE CENEJŠE!

Velike kopije 7x7, 7x10, 9x9 1.20 šil. - 9x15 1.30 šil.

FOTO-ECKE OTMAR SCHARK

Klagenfurt - Celovec, Obstplatz 5, Tel. 44 - 61
in Foto Schark Bahnhofstrasse 12

Veliki popusti pri nakupu
premoga in koka
za zimsko vskladiščenje pri

HOLZ - KOHLE - FUHRBETRIEB

Erwin Münch

KLAGENFURT - CELOVEC

Villacher Straße 187 Tel. 53-05